

UNIVERS PSYCHO

CREATIVITATEA

Nr. 8
1995

**CUM PUTETI GÂNDI
ȘI ÎNVĂȚA CREATIV**

**SUNTEȚI O
PERSONALITATE
CREATOARE?**

SOCIETATEA ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ SA

Societate cu capital de stat,
funcționând sub egida
Ministerului Cercetării și
Tehnologiei, înmatriculată în
Registrul Comerțului cu
nr. J 40/6775/1991

Consiliul de administrație
IOAN ALBESCU - Director
NICOLAE NAUM
ȚURLICĂ LILIANA

Redactori
EMILIAN M. DOBRESCU
CRISTINA ANISESCU

Machetare și tehnoredactare
RADU DOBRECI

Coperta
ILEANA LĂLUȚ

Difuzarea
MUGUREL NIȚULESCU
(telefon 617 58 33 sau
223 15 20, int. 1151)

Adresa: Piața Presei Libere
nr.1, cod 79781, sector 1,
București
Telefon: 617 58 33
Fax: 222 84 94

Tiparul:
Tipografia "INTERGRAPH"
Telefon: 220 49 35

Abonamente se pot face prin
Rodipet S.A.
(fax 0040-1-222 64 07
tel. 222 41 26,
POB 33-57, telex 11995),
precum și direct la redacție.

I.S.S.N. 1223 - 0839

Lei 750

CREATIVITATEA...

În definiții

● "Capacitatea de-a produce lucruri noi, de-a folosi comportamente noi, de-a găsi soluții noi la o problemă."

Grand dictionnaire de la psychologie
-Larousse 1994

● "Capacitatea psihică a indivizilor umani de-a genera noul, de-a releva aspecte deosebite, necunoscute ale realității, de-a elabora căi și soluții originale de rezolvare a problemelor și a se exprima în forme personale inedite".

Ana Tucicov-Bogdan, 1981

● "Ansamblul factorilor subiectivi și obiectivi care duc la realizarea de către indivizi sau grupuri a unui produs original și de valoare."

Alexandru Roșca, 1981

● "Activitate a cărei trăsătură definitorie este nou-tatea."

Mihaela Roco, 1979

● "Capacitatea unui sistem (fie persoană umană, fie grup social mai larg sau societate) de-a găsi la problemele sale, soluții noi, originale."

Cătălin Zamfir, 1981

Colaborările dumneavoastră pot fi trimise la următoarele adrese:

Emilian M. Dobrescu, Academia Română,
Calea Victoriei nr. 125, sector 1, București, cod 71102
Cristina Anisescu, S.C. "Știință & Tehnică" SA
Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, București,
cod 79781.

Materialele vor fi dactilografiate la două rânduri și,
eventual, în două exemplare.

Opiniile exprimate de autorii articolelor publicate nu reprezintă în mod necesar și punctul de vedere al redactorilor revistei.

Reproducerea integrală sau parțială este permisă cu condiția citării sursei.

Eternitatea creației

Activitatea de creație, sub orice formă ar fi ea, științifică, tehnică, artistică, literară etc., este specifică ființei umane. Oricât de perfecționat ar fi fagurele construit de albine, el nu este o operă de creație.

Prima ființă umană, descoperită de geologi a fost numită atunci "homo sapiens". Fără a nega înțelepciunea, ca o caracteristică a ființei umane, cred că însușirea cea mai adecvată ființei umane este capacitatea de a crea - creativitatea - și că o denumire mai potrivită ar fi fost "homo creator". Mai mult decât atât, consider că însuși sensul vieții noastre pe acest pământ este creația, în orice domeniu ar fi ea. Într-adevăr, în om sălășluiește dorința de nemurire, care, potrivit Bibliei, le-a fost luată primilor oameni, Adam și Eva, de către Dumnezeu, dăruindu-le în schimb dragostea.

Omul își poate satisface dorința de nemurire în mai multe moduri:

a) Pe cale religioasă, îmbrățișând una din religii în care se postulează nemurirea sufletului și crezând în acest postulat.

b) Prin copii, care, într-un anumit fel, ne prelungesc viața. De ce, de cele mai multe ori, ne plac mai mult nepoții decât copiii, deși pe linie de filiație, ei sunt mai depărtați de noi? Pentru că, prin ei ne vedem prelungită și mai mult viața. În romanul "Mizerabilii" al lui Victor Hugo, Marius era neliniștit pentru că nu știa cum îl va primi bunicul său, prilej pentru Victor Hugo să comenteze: "Săracul Marius, el nu știa că

dacă mai sunt părinți care nu-și iubesc copiii, nu există nici un bunic care să nu-și iubească nepoții!"

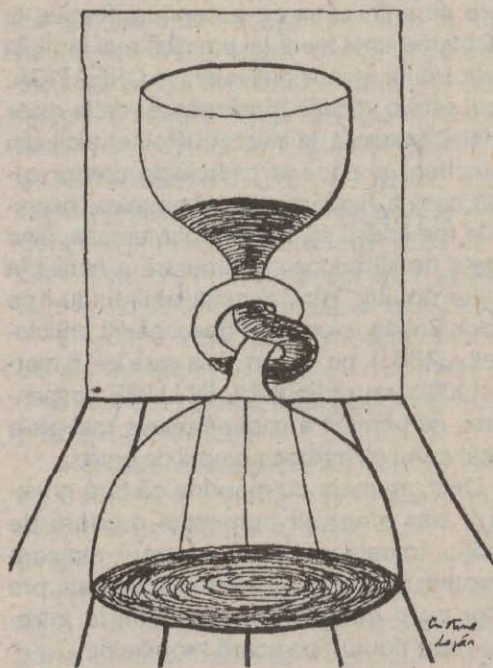
c) Prin creație. Horațiu, marele poet latin, scria în "Oda a 30-a" din Cartea a treia, versul b: "Non omnia moriar" (Nu voi muri de tot), gândindu-se că peste mii și mii de ani, opera lui va fi citită și, în felul acesta el va continua să trăiască prin creația lui literară.

În mod asemănător, în literatura noastră, poetul Alexandru Philippide, într-una din poeziile sale scrie:

"M-atârâ de tine, poezie,
Ca un copil de poala mării,
Să trec cu tine podul lumii".

Ideea este aceeași: trecerea în veșnicie prin creația sa literară. Și exemplele se pot înmulți: Aristotel, Platon, Arhimede, Pitagora, Galileu, Newton, Einstein sunt numai câțiva din miile de nemuritori care au făurit marea operă a lumii.

Acad. Radu P. VOINEA

CREAȚIE ȘI CREATIVITATE

Motto:

*Cel ce gândește singur și scormonește lumina
A dat o viață nouă și-un om de fier, mașina
Ființa zămislită, cu gândul și visarea,
Neînchipuit mai tare ca brațul și spinarea*

*E timpul, slugă veche, și rolul celui rău,
Tu, omule și frate să-ți fii stăpânul tău.*

Tudor Arghezi - "Cel ce gândește singur"

caracteristică esențială a epocii în care trăim este căutarea "NOULUI" în scopul unei cât mai depline adaptări la realitatea concretă și imediată, în continuă evoluție, la cerințele sporite ale omenirii.

În ultimii ani s-a impus ca absolut necesară extinderea cercetărilor privind CREAȚIA NOULUI, în toate domeniile de preocupare umană, ceea ce a condus, firește, la adoptarea unei teorii (și practici) mai largi, în cadrul unei științe polivalente: CREATICA. Noul este o vocație românească: de la roata valahă (expusă la muzeul Politehnicii din München) și până la psihologia consonantistă care a fundamentat cibernetica, exemplele românești sunt foarte numeroase, fiind legate de introducerea temerară a noului în slujba noului, între aceștia amintindu-l pe Victor Babeș, pionier al descoperirii antibioticelor (1885), pe Traian Vuia care la 18 martie 1906 a reușit PRIMUL ÎN LUME desprinderea de pământ a unei aeronave mai grele decât aerul cu mijloace proprii de bord.

Deci, spunem cu mândrie că țara noastră a dat omenirii numeroși oameni de creație, în cele mai diferite ramuri, din care amintim numai o parte, insistând asupra celor cu o deosebită contribuție la introducerea "noului" pe scară mondială:

- în creație artistică: Eminescu, Blaga, Enescu, Brâncuși, Grigorescu, Luchian, Țuculescu și alții;

- în cea științifică, medicii: Babeș, Paulescu, Gh. Marinescu, Levaditi, Danielopol, Parhon, Odobleja;

- naturaliștii: Cobălcescu, Mrazec, Murgoci, Sabba, Ștefănescu;

- matematicienii: Țițeica, Pompei, David Emmanuel;

- chimiștii: Petru Poni, C. Istrati, N. Teclu

- inginerii: Vuia, Vlaicu, Coandă, Saligny, Gogu Constantinescu, Oberth;

- marii istoricii: N. Iorga, Pârvan, Xenopol.

În general se admite astăzi că nu există deosebiri esențiale între creația artistică și cea științifică, ci deopotrivă au un scop comun - OMUL ȘI ACTIVITATEA SA.

În urma unor studii se evidențiază prioritatea unor însușiri comune tuturor creatorilor.

- atitudinea față de muncă;

- imaginația;

- capacitatea de înțelegere;

- capacitatea de alegere;

- capacitatea de adaptare;

- experiența.

"NOUL" (cerință fundamentală a creației de orice fel) apare întotdeauna din "vechi", el izvorăște din examinarea minuțioasă a realității înconjurătoare, fiind rezultatul inevitabil al saltului creativ datorat acumulărilor individuale și colective de muncă.

Una din concluziile cercetărilor noi o reprezintă disocierea creativității de aptitudinile celui care crează - importante dar nu decisive! - și mai cu seamă de performanțele "inteligenței". N. Cox a fost printre primii care a evidențiat importanța motivației, străduinței, a forței de caracter, a priorității muncii creatoare.

Încă din secolul al XVII-lea, Boileau,

spune în Arta poetică: "Vingt fois sur le métier, remettez votre ouvrage" (meștește de douăzeci de ori și ia-o de la capăt).

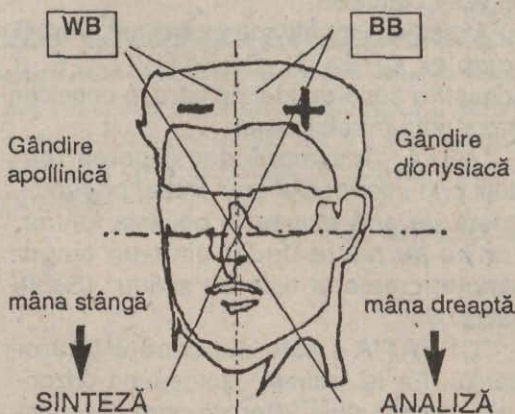
Edison susținea că o invenție înseamnă 1% inspirație și 99% transpirație, iar marele scriitor Hemingway afirma: "creația nu are secrete, este doar o muncă supraomenească". S. Sutherland (Nature 1981) într-o recenzie a cărții lui D.N. Perkins - The Mind's Best Work (Capodopera spiritului) exclamă: "Eureka! Nimic mistic în gândirea creatoare."

Ca o consecință firească a recunoașterii unanime a rolului activității dirijate și a muncii încordate, în creația de orice natură, s-a impus o "metodică". Existența unor metode de creație, apte să fie aplicate discriminant fie în creația tehnico-științifică, fie în cea artistică, aduce o contribuție majoră în dezvoltarea societății; metodică fiind o armă eficientă de combatere a obscurantismului, a înapoierii în toate domeniile de activitate unde intervine mintea omului. Omenirea se află în fața obligației de a descoperi soluții noi pentru a-și asigura supraviețuirea; explozia demografică, criza de materii prime esențiale și adeseori criza de resurse energetice impun găsirea de noi căi de rezolvare a unor situații limită.

"Gândirea tehnică, acea minunată și subtilă punte pe care mintea inginerească o ține între închipuire și realitate, acea trecere tainică de la o idee teoretică, abstractă, la realitatea practică" (Gh. Țițeica), face apel la procese intelectuale extrem de complexe, procese care, după N. Wiener pot fi încadrate în două "modele": Black box (BB) (cutie neagră sau opacă) și White Box (WB) (cutie albă sau transparentă).

Gândirea model BB este predominantă în emisfera cerebrală dreaptă, care generează percepția spațială, capacitatea de sinteză și perceperea valorilor estetice, numite dionysiace. Cum emisfera dreaptă controlează mâna stângă, gândirea "model cutie opacă" este denumită gândire de mâna stângă. (Fig. 1).

Fig. 1 - Predominanța emisferelor cerebrale BB - WB

Gândirea model WB este predominantă în emisfera cerebrală stângă, emisferă care cuprinde capacitatea analitică numită apollinică. Deoarece emisfera stângă controlează mâna dreaptă "model cutie transparentă" se mai numește "gândire de mâna dreaptă" (fig.1).

Colaborarea dintre cele două modalități de gândire este esențială; creația de orice natură este întotdeauna "bivalentă": o operă de artă, o teorie științifică originală sau o înfăptuire tehnică nouă, fără aportul ambelor moduri de a gândi, ar fi de neînchipuit. Cele două "modele WB - BB", au inspirat numeroase metafore căutând să se scoată în evidență antinomia și totodată unitatea lor dialectică relevând cu pregnanță legătura între tipologia Jung și modelele "cibernetice":

- creație introspectivă - este o creație de semnificații noi aduse unor elemente mai vechi, proprie muzicii, poeziei, artelor plastice, arhitecturii;
- creație extraspectivă - este o creație de comunicare nouă care este proprie biologiei, geografiei, științelor economice și juridice.

Arhitectul Le Corbusier - consideră CREAȚIA - de orice natură "inițierea unor schimbări a lucrărilor făurite de om pentru oameni".

Una din cerințele fundamentale ale reușitei unei astfel de schimbări este imaginația sau fantezia.

Acest subiect atât de interesant, vast și complex CREAȚIE-CREATIVITATE, a generat o serie de idei pe care le consider importante și valoroase;

"ARTA - înseamnă dezvoltarea realității prin intermediul unui limbaj profund... Opera de artă ajunge în posesia tuturor, dar nu se naște decât dintr-un singur părinte: creatorul este un solitar" (Sabin Bălașa);

"CREAȚIA - este superioară tuturor stărilor. Ea își extinde întotdeauna orizonturile asupra unui viitor pe care îl anunță și-l anticipează. Este deci unicul factor al progresului nelimitat."

În aceste condiții ajungem la detectarea "coordonatelor" fenomenului creației - răspunzând la trei întrebări de cea mai elementară necesitate și logică.

- CU Ce creezi?
- CUM creezi?
- PENTRU CE creezi?

Inevitabilele răspunsuri sunt:

- Creez cu un material de preferință tot creat de mine;
- Creez construind;
- "Creez cu un scop bine determinat atât în real cât și în ideal." (Dimitrie Cuclin)

Lipsa de continuitate în munca de creație este răul cel mai mare. Evoluția rapidă a ideilor te obligă să te consacrî tot timpul. Pierderea contactului cu biblioteca este o mare tragedie:

"Continuitatea sporește randamentul" (Acad. Caius Iacob)

Opera artistică este o construcție finită armonică; creația artistică se deosebește de creația filozofică sau matematică. Înțelegând aceste opinii (idei) se poate "schița" o încercare comparativă între creația artistică și cea tehnico-științifică.

CONCLUZII:

CREAȚIE ARTISTICĂ

- închisă
- individuală
- singulară

CREAȚIE ȘTIINȚIFICO-TEHNICĂ

- deschisă
- colectivă
- parțială

CREAȚIA - este un fapt determinat odată ce a fost îndeplinit, o consecință a unei stări aproape permanentă;

CREATIVITATEA - este o stare în continuă evoluție de investigare neîntreruptă și fecundă, asemănătoare "stării geometriei" de care vorbesc marii matematicieni (Gauss)

Fiecare cuvânt induce în mintea noastră nu numai o imagine anumită pe care o putem considera ca sens al cuvântului, ci o dată cu acel cuvânt, se perindă în mintea noastră, pe jumătate clare, foarte multe asociații, sensuri secundare.

O limbă nouă înseamnă un nou model de gândire, după cum un nou model de gândire necesită un limbaj nou."

Bibliografie: Pierre Verone, "Inventica", Editura Albatros, București, 1983

conf. dr. ing. C. SĂLCEANU
Universitatea Tehnică "Gh. Asachi"
Iași

Alcoolul

*- factor stimulator
sau inert al creativității*

Alcoolul. Mulți dintre noi asociem imaginea artistului sau personalităților înalt creatoare în fața licorilor lui Bachus și astfel totul pare impregnat de plăcere, surpriză, iluminare.

Această asociere este discutabilă.

Relația cauzală alcool - creativitatea este incertă, punând în discuție efectul farmacologic, expectanța reactivității la alcool. Această problemă a fost investigată printr-un experiment de Anne Roe în 1946 pe 20 de pictori celebri care reprezentau toate tendințele artei plastice americane. Rezultatele au demonstrat că nu efectul farmacologic al alcoolului stimulează potențialul creativ ci mai ales condiționarea la alcool sau motivațiile care stau la baza consumării lui.

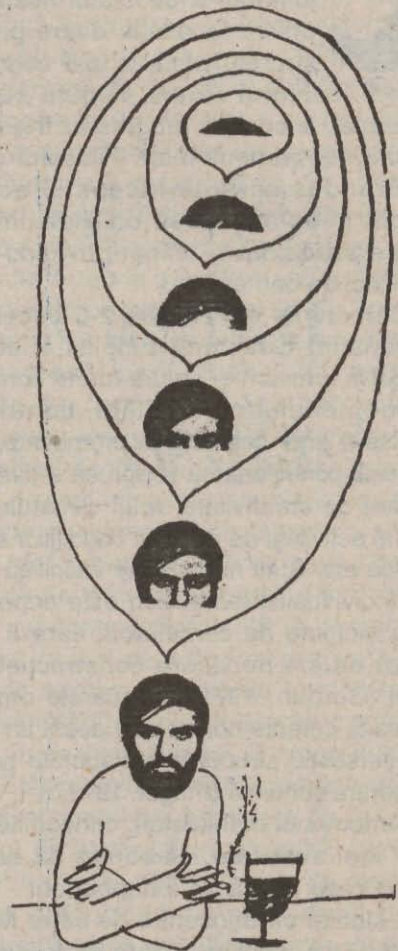
Goodwin (1988) și Roe susțineau ideea că alcoolul poate inspira sau stimula creativitatea prin inducerea unei stări de percepție neobișnuită, într-o stare alterată de conștiință, o stare în care sentimentele și trăirile sunt necenzurate și polarizate pozitiv, o joacă a imaginilor în care se sparg barierele senzoriale, care în stare normală ar putea incomoda marele creator de-a *percepe* realitatea. Totul se dezinhibă, torentul imageriilor se întetește și în final, lumină, "insight".

Oricum, credința că alcoolul dă frâu liber creației este demonstrată în parte de motivația de-a bea.

Cercetările au arătat că efectele alcoolului sunt adesea bazate pe expectanțele reacțiilor la alcool decât pe proprietățile lui farmacologice. Motivația de-a consuma alcool într-un proces creativ poate fi luată drept imaturitate. Dacă artiștii

pot realiza o potențare a nivelului creativ, s-ar datora credinței că au consumat alcool, și nu a alcoolului ca substanță psihoactivă.

Cristina ANISESCU

NIVELURILE DE CREATIVITATE ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROGRESUL

Concepția care a predominat până în pragul celei de a doua jumătăți a secolului nostru, cu privire la relația dintre progres și creativitate a fost concepția elitistă, conform căreia singura sursă a civilizației, a oricărui progres ar fi o infimă minoritate, oamenii mari. Filosoful danez G. Brandes scria la începutul acestui secol: "M-aș angaja să anihilez cele trei regate scandinave, numai privându-le de cincizeci de oameni".

Cercetările din ultimile 2-3 decenii au demonstrat caracterul simplist al acestei concepții, precum și natura foarte complexă a fenomenului creativității, contribuția imensă a unor colective la promovarea progresului, condiționarea reciprocă a diferitelor niveluri de creativitate, rolul climatului creativ, al activității de grup, al condițiilor social-istorice etc. Sunt numeroase indicii că și cel mai individualist teoretician este dependent de o mulțime de cercetători, care îi furnizează datele necesare construcției unei teorii (Gordon, 1972), că marele om care lansează curente noi nu este decât un punct de intersecție al unor idei elaborate printr-o cooperare continuă (Piaget, 1971).

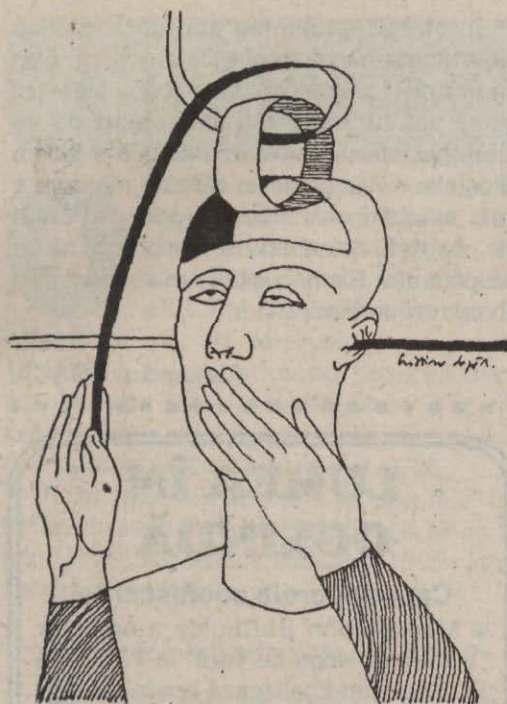
Fenomenul manifestării concomitente a unor idei avansate, elaborate de savanți diferiți care au lucrat independent - fenomen studiat cu deosebire de către Merton și de către Kedrov - este o dovadă că cercetătorul individual se manifestă ca

expresie a spiritului timpului, deși fiecare savant se orientează spre descoperire pe drumul său propriu (Iaroșevski, 1971). Dacă o descoperire nu ar fi fost făcută de autorul de numele căruia se leagă, ea ar fi fost făcută, foarte probabil, de un altul. Acest fenomen atestă în același timp și faptul că progresul social nu este numai produs al creativității ci și un factor cauzal al ei.

Deși creativitatea științifică are mai multe aspecte sau dimensiuni, ne vom referi în continuare numai la procesul creativ și la produsul creat, care sunt, în opinia noastră, dimensiunile pivotante ale creativității. Criteriul creativității fiind produsul creat, aceste două dimensiuni - procesul și produsul - este necesar să fie privite într-o strânsă unitate.

Produsul creat poate să prezinte grade sau niveluri diferite de originalitate și valoare sau utilitate pentru societate. El poate să exprime o contribuție științifică ori tehnică modestă sau poate să meargă până la revoluționarea domeniului de specialitate respectiv.

În știință și tehnică, progresul se realizează nu numai prin creațiile oamenilor de geniu, ci și prin contribuțiile unor cercetători și inventatori, mai mari sau mai mici, a căror operă cumulată ne duce constant spre orizonturi noi (cf. Whitfield, 1975). Se afirmă tot mai des, și nu fără temei, că, în principiu întregul personal al unei întreprinderi poate

fi considerat ca o sursă de creație. Menționăm aici și constatările Institutului de Tehnologie Massachusetts că 80% din cifra de afaceri realizată din produse noi nu se datorește compartimentelor de cercetare ale firmelor, ci, inițiativei unor inventatori situați cel mai adesea la nivelul agentului tehnic (apud Cojocaru, 1975).

Nivelul produsului creat poate varia nu numai de la un cercetător la altul sau inventator la altul, ci și la unul și același creator, în funcție de diferiți factori nu suficient de studiați. S-ar putea menționa și faptul că numeroși oameni de știință de valoare devin adeseori mai puțin productivi în urma unor sarcini de organizare a științei, de conducere a unor institute de cercetare etc., sarcini numite uneori de administrare a științei. Într-o lucrare se menționa opinia unui savant cu astfel de sarcini, care spunea că este plătit ca să nu facă știință. Totuși sarcinile de felul celor menționate

pot fi uneori mai de valoare decât adăugarea unei noi lucrări la bibliografia personală. Contribuția la promovarea științei și la progresul social nu se face numai prin elaborarea unei lucrări originale, ci și prin formarea de noi cercetători, organizarea cercetării și valorificarea cercetărilor etc. Oricum, se pare că astfel de sarcini, care necesită multă experiență și competență, sunt inevitabile. Ele pot constitui însă și constituie o sursă de artefact în cercetarea, cu metodele uzuale, a variației creativității cu vârsta.

În legătură cu relația dintre creativitatea științifică și progres, subliniem faptul că unii autori - de exemplu C.R. Rogers, reprezentant de seamă al psihologiei personale sau umaniste - nu fac deosebire între produsul creat de valoare sau cel dăunător, sub pretextul că nu ar exista diferențe în procesul creativ între a născoci noi instrumente de ucidere sau a dezvolta o teorie științifică, sau pentru că descoperiri ca acelea ale lui Galileu sau Copernic au fost apreciate la vremea lor ca blasfemii periculoase. Într-adevăr, aceste descoperiri au reprezentat blasfemii și au fost periculoase la vremea lor, dar numai pentru forțele sociale rămase în urma dezvoltării; pentru forțele sociale progresiste au constituit un factor de propulsare, de dezvoltare a progresului social. Atitudinea neutralistă față de produsul creat nu poate fi acceptată în primul rând pentru faptul că educarea creativității implică axarea pe valorile fundamentale ale societății, orientarea spre contribuții puse în serviciul omului, a progresului social. Este adevărat că numeroase invenții sau descoperiri pot fi utilizate fie în scopul omului, fie pentru distrugerea lui, cum este cazul energiei nucleare, dar oamenii de știință și educatorii nu pot fi decât pentru folosirea tuturor invențiilor și descoperirilor în scopurile omului, spre binele tuturor. Din

aceste motive considerăm că în definiția creativității trebuie să cuprindem nu numai originalitatea produsului, ci și valoarea sau utilitatea lui pentru societate.

Cât privește procesul sau procesele de la baza diferitelor niveluri ale produsului creat, se pare că ele nu diferă calitativ. Există o înrudire între creativitatea mică și mare. H.A.Simon, laureat al premiului Nobel, scrie că teoria descoperirii științifice pe care el o propune, se bazează pe ipoteza că nu sunt diferențe calitative între procesele pe care le utilizează marii oameni de știință în descoperirile lor revoluționare și procesele utilizate de către cei considerați numai ca "buni cercetători" (Simon, 1977).

Subliniem că H.A.Simon are în vedere numai procesele cognitive ale creativității, deși psihologic procesul creativ este mult mai complex. Și în acest caz credem că se poate susține ideea că nu există diferențe calitative între procesele creative, deși produsele create pot să difere foarte mult ca originalitate și valoare pentru societate. Există însă diferențe privind complexitatea fenomenului creativității, relația dintre strategiile euristice și cele sistemice ale activității gândirii, gradul de manifestare a unor aptitudini, a factorilor motivaționali etc.

Procesul devine mai complex în cazul creativității colective, de grup, care reprezintă tot mai mult o caracteristică pentru știința contemporană. Colectivul științific nu este numai o necesitate a epocii contemporane, ci este și un mijloc de amplificare a creativității membrilor săi. După observațiile noastre în condiții experimentale, în grup se realizează o zdruncinare reciprocă a stereotipiei, a atitudinilor rigide în abordarea problemelor, ceea ce duce la o creștere a flexibilității gândirii membrilor grupului, factor important al creativității. Mai sunt și alți factori care intervin, de exemplu motivația colectivă, atitudinea de cooperare etc.

În sfârșit, problema abordată implică necesitatea cunoașterii modului în care un anumit nivel al produsului creat poate deveni sursă pentru realizarea unei creații de un nivel mai ridicat, modul de întrepătrundere a diferitelor nivele creative, căile de realizare a unei evaluări obiective a produsului creat etc., aspecte de care nu ne-am propus să ne ocupăm aici. Ele necesită în mare măsură o abordare interdisciplinară.

Acad.
Alexandru ROȘCA

LUMEA ÎN OGLINDĂ

Capodoperele adolescenței

- Mendelsohn Bartholdy a compus "Visul unei nopți de vară" la 17 ani.
- Fr. Schubert finalizează opera "Aleko" la 19 ani.
- G. Enescu avea la 17 ani peste 30 de lucrări componistice.
- N. Grigorescu, a realizat frumoasele lucrări de la Mănăstirea Agapia la 17 ani.
- A. de Musset a scris la 19 ani "Povestiri din Spania și Italia".

Capodoperele senectuții

- Marele lutier Stradivarius a construit viori până la vârsta de 93 ani, iar Amati până la 88 ani.
- Giuseppe Verdi a compus operele "Ottelo" la 75 ani, "Falstaff" la 80 ani, iar la 85 a terminat cunoscutul său "Requiem".
 - Genialul german Goethe, a încheiat prodigioasa sa creație "Faust" la 83 ani.
 - Cunoscutul pictor Tiziano, care a trăit 99 ani, a creat la vârsta de 95 ani celebrul tablou "Bătălia de la Lepanto", iar la 97 ani nu mai puțin celebra pânză "Coborârea de pe cruce"!
 - Tragedia "Oedip rege" a fost scrisă de Sofocle la vârsta de 75 ani, iar tragedia "Oedip la Colona" la 89 ani!

“Plăcerea” de-a risca

Orice act creator este întotdeauna legat de riscul nereușitei. Din punct de vedere psihologic, în situațiile de risc se pot delimita atitudini în care eșecul este subestimat, atitudini de prudență exagerate și ezitare, supraestimând posibilitatea eșecului sau atitudini realist-lucide, bazate pe o estimare relativ obiectivă a raportului dintre probabilitatea pierderii și reușitei.

Răspundeți direct prin “Da” sau “Nu” la următorul set de întrebări, apelând la sinceritate. Astfel, veți evalua atitudinea dv. în fața riscului și capacitatea de-a vi-l asuma.

1. Vă plictisesc activitățile monotone?
2. Împrumutați sume mari de bani doar pe încredere?
3. Vă pasionează filmele și romanele polițiste?
4. Ați sta o noapte într-o casă izolată și părăsită?
5. Jucați frecvent la Loto-Prono?
6. Obișnuiți să vă plimbați singur în locuri periculoase?
7. Vă retrageți atunci când vă aflați într-o situație extremă?
8. Ați semnat vreodată acte pe care le-ați citit superficial?
9. Îndrăzniți să-l contraziceți pe șeful dv.?
10. Ați copiat vreodată la teze sau lucrări de examen?
11. Vă recunoașteți întotdeauna propriile greșeli?
12. Ați renunța la toate pentru persoana iubită?

13. Mizați întotdeauna pe intuiția dv.?

14. V-ați încumeta să începeți o afacere numai pe datorii?

Cotarea rezultatelor:

Acordați-vă câte 1 punct pentru fiecare răspuns afirmativ, și 1 punct dacă ați răspuns negativ la întrebările 1 și 7.

Faceți totalul și consultați explicațiile de mai jos.

Interpretarea rezultatelor

Dacă scorul este între 10-15 puncte.

Vă asumați riscuri fără a ține cont de un eventual eșec, fără a vă lua măsuri de prevedere. Adeșori, adoptați soluții exagerate, acționați impredictibil și necritic și vă expuneți ca o carte deschisă. Cei din jurul dv. vă consideră un aventurier și nici nu prezentați încredere pentru ei.

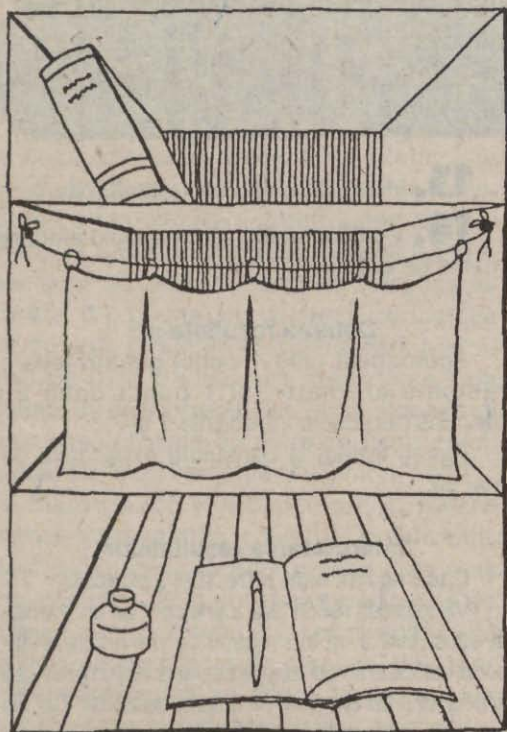
Dacă scorul este între 5-10 puncte.

Sunteți conștient de riscurile pe care vi le asumați, asigurând un echilibru între efectele acțiunilor dv. și posibilități; estimați relativ-lucid raportul dintre probabilitatea de-a reuși sau pierde.

Dacă scorul este între 0-4 puncte.

Adoptați o atitudine de prudență excesivă și ezitare chiar în momentele în care v-ar fi util să riscați. Eșecul este supraestimat, și acționați din start cu teamă, neliniște și pesimism. Atitudinea dv. nu este de condamnat numai că riscați ca viața dv. să pară puțin cam monotonă. Aveți tendința uneori să “despicați firul în patru” până ajungeți la o soluție, însă s-ar putea să fie prea târziu. Mai multă îndrăzneală și încredere în forțele proprii!

A. C. CORTEZ

IPOSTAZE ale creativității

"Geniul este răbdare" - spunea Newton,
"Geniul este capacitatea nelimitată de
muncă" - declara naturalistul Huxley.

Este oare creierul savanților renumiți, al artiștilor și scriitorilor, mai mare decât al omului obișnuit? Da și nu! Greutatea medie a creierului este de 1 370-1 380 g la bărbați și 1 250-1 270 g la femei. Creierul lui Turgheniev, Cuvier, Byron, Mendeleev, Lavoisier au fost mult mai mari - între 1 700-2 000 g - dar acelea ale lui Kant, Anatole France au fost relativ mici.

Există apoi animale al căror creier este de trei ori mai mare decât al omului (elefant, balenă), fără ca ele să fie totuși mai inteligente!

Mai mult ne spune raportul dintre greutatea creierului și a corpului. Dubois a dat chiar o formulă algebrică după care se poate deduce greutatea corpului și unele constante anatomo-fiziologice. Dar nici greutatea relativă a creierului nu rezolvă problema.

La marii creatori, imaginația se confundă adesea cu creația: Flaubert, scriind scena otrăvirii Emmei Bovary, s-a îmbolnăvit el însuși "otrăvit" de imaginația sa; Dickens, după ce a descris moartea copilului din "Dombey și fiul" a fost atât de tulburat încât a rătăcit o noapte întreagă cu ochii roșii de plâns; la Tolstoi, Turgheniev și alți scriitori, forța și claritatea celor imaginate atingeau un asemenea grad încât imaginarul era confundat cu realul. Desigur, nu mai este nevoie să demonstrăm că imaginația creatoare nu constituie un privilegiu exclusiv al artiștilor.

Nici o invenție, nici o descoperire din lumea științei nu ar fi fost posibilă fără ea.

Marile descoperiri nu se fac din întâmplare. Pasteur nota: "Norocul nu favorizează decât spiritele pregătite". Tot ceea ce este valoros a necesitat un efort continuu, o muncă imensă. Elocventă în acest sens este munca lui Darwin la opera lui "Originea speciilor": schema ideilor referitoare la teoria evoluției a apărut pentru prima oară în jurnalul lui din 1837; în 1842 a redactat prima schiță, relativ scurtă a teoriei sale; doi ani mai târziu, Darwin a scris "Studiul din 1844", de patru ori mai cuprinzător și abia după 15 ani, adunând tot materialul, el a dat forma definitivă operei sale. Munca susținută l-a caracterizat și pe Tolstoi, care a rescris de câte șase sau opt ori principalele sale opere. Buffon a refăcut "Despre epocile naturii" de 11 ori, iar

Pascal - "Scrisori provinciale" de 16 ori, Leonardo da Vinci a întrerupt timp de un an lucrul la tabloul "Cina cea de taină", pentru a realiza chipul lui Iuda, care nu-i reușea. Pentru a grava "Schimbarea la față" după Rafael, Jordaens a avut nevoie de 10 ani. Beethoven a căutat "tema bucuriei" din Simfonia a IX-a timp de 30 de ani și a încercat 200 de variante înainte de a găsi tema, în aparență atât de simplă din finalul Sonatei opus 53. Căutând un material pentru becul incandescent, Edison a

efectuat 6 000 experiențe, iar pentru acumulatorul alcalin aproape 50 000. Iată de ce acesta susținea că "geniul este 1% inspirație și 99% transpirație".

Dintr-o potențială "rețetă" a geniului nu trebuie așadar să lipsească: conștiința scopului, concentrare și atenție, imaginație și voiciume, muncă și voință, dar aplicarea ei în practică nu poate da rezultate decât spiritelor înzestrate.

M. D. EMILIAN

LUMEA ÎN OGLINDĂ

Geniul în diferite accepțiuni

Minkowski - "Genial este acel creator a cărui operă transsubiectivă și supraindividuală depășește chiar rangul creatorului însuși, atributul de universalitate fiind nota axiologică hotărâtoare".

Kant - "Geniul este un produs al naturii, deosebit de original, o energie naturală care nu lucrează după reguli, dar care pune claritate și ordine în cugetările sale".

Kretschmer - "Un om are geniu când opera sa supraviețuiește spiritului efemer al vremii sale".

Baldwin - "Geniul are o superioritate a aptitudinilor de un grad neuzual".

Mici ciudățenii ale unor oameni mari

Beethoven nutrea credința că bărbieritul îi îngreunează creația; de aceea umbla de multe ori nebărbierit.

Brahms simțea o deosebită plăcere să-și lustruiască ghetetele. El afirma că în astfel de clipe s-au născut cele mai reușite compoziții ale lui.

Napoleon avea o plăcere deosebită să trișeze la cărți.

Byron, înainte de a începe să lucreze, controla dacă prin apropiere nu se află o solniță. Sarea îi dădea o stare de enervare cumplită.

Dickens bea un pahar cu apă fierbinte, la fiecare 50 de rânduri scrise.

Franklin se întrema în timpul lucrului cu cantități importante de pâine cu brânză, pentru a recupera consumul de energie intelectuală.

Goethe lucra într-o cameră închisă, în care nu pătrundea nici un fel de zgomot și nici chiar aerul proapsăt.

Atitudinile parentale și dezvoltarea creativității copiilor

Psihotest pentru părinți

A considera creativitatea ca fiind atributul doar al anumitor persoane este din punct de vedere al științei psihicului o eroare fundamentală.

Marile invenții sau operele de artă sunt doar "vârfurile de lance", limita superioară a aptitudinilor transformate în talent creativ. De fapt, orice ființă umană este creativă și aceasta începând încă din cea mai fragedă copilărie. Este de ajuns să privim un prunc aflat la vârsta târâșului și vom constata că, de fapt, el nu descoperă lumea ci o recrează.

Jocurile copilăriei sunt primele "capodopere", îmbină fantasticul și realul cu naturaletă de care sunt capabili doar prea puțini dintre adulții care se consideră artiști. De asemenea, nenumărați copii prezintă înclinații artistice sau tehnice. Ce se întâmplă oare peste ani, de ce se petrece fenomenul de "pierdere a talentelor?"

În sens pavlovian, putem spune că se realizează o "inhibiție a reflexului creativ". Copilul prezintă din ce în ce mai puțin elan creator. Devine din ce în ce mai conformist.

De bună seamă, există o multitudine de factori care pot determina reducerea sau pierderea capacității creative.

Dintre aceștia factorul afectiv este cel mai legat de fondul motivațional al activităților umane.

O perturbare a dezvoltării normale a afectivității copilului, grefată pe fondul unei educații incorecte, se va fixa sub forma unui nucleu nevrotic în inconștient. Acesta, la rândul său, va genera peste ani, dacă nu chiar imediat, ori o tulburare psihică de forma nevrozei, ori un comportament social sau antisocial ce se poate transforma în psihopatie.

☛ Citiți cu atenție cele trei seturi de situații (A,B,C). Acordați un punct pentru fiecare afirmație cu care sunteți de acord sau pe care o practicați. Însumați numărul de puncte obținute și citiți interpretarea.

A Așteptați un copil. Acesta vă va oferi următoarele:

1. Vă va reîncălzi legătura cu partenerul.

2. El va realiza tot ce nu ați realizat dv în viață.

3. Acest copil vă va face fericit.

B Aveți un bebeluș.

4. Copilul va dormi în camera părinților cât timp este mic.

5. Când va plânge va fi obligatoriu luat în brațe și liniștit.

6. Copilul va sta tot timpul strâns înfășat ca să nu-și facă rău cu mâinile.

7. În pătuțul copilului vor fi tot timpul jucării interesante.

8. Chiar dacă e un bebeluș, când va face năzdrăvăni sau nu vă puteți înțelege cu el, tot merită uneori câte o palmuță peste mâini sau funduleț.

9. Cât timp e mic nu înțelege aproape nimic și ne putem permite diferite libertăți în fața lui (toaleta, baie, jocuri erotice).

10. Aveți un copil, vă e de ajuns. Nu mai sunt necesari și alții.

C Copilul dv a crescut. A trecut de stadiul de bebeluș. Este în plină creștere și de aceea:

11. Trebuie convins, sedus sau pedepsit ca să mănânce tot, să nu irosească mâncarea la masă.

12. Când e prea neastâmpărat trebuie să i se mai amintească și de "Bau Bau".

13. Dacă se joacă frumos i se va spune mereu că e inteligent și cuminte.

14. Dacă face vreo prostie va fi obligatoriu muștrat că e "prost și nechibzuit".

15. În zilele de boală va fi tot timpul mângâiat și recompensat cu dulciuri și alte mici atenții ca să stea cuminte.

16. Când face năzbâtii va fi certat, pus la colț, închis într-o cameră și obligat să-și ceară iertare.

17. Dv i-ați asigurat copilului cele mai bune condiții, dar totuși el e cam mofuros și cam nervos.

18. De fiecare dată când își strică jucăriile trebuie muștrat iar apoi i se cumpără ceva nou.

19. Cu cât jucăriile sunt mai complicate, cu atât e mai bine pentru copil.

20. Când este lăsat afară trebuie îmbrăcat cât mai frumos, cât mai elegant și trebuie obligat să nu alerge, să nu se murdărească sau să-și rupă hainele.

21. Când copilul pune o întrebare deranjantă, trebuie mințit pentru că e copil și n-are cum pricepe adevărul.

22. De multe ori copilul trebuie pus să-și dovedească inteligența în public: să cânte, să recite sau să danseze.

23. Dacă greșește ceva în public trebuie certat, că să nu zică lumea că nu i se face educație și să nu se facă părinții de râs.

24. Când copilul merge la școală este normal că părinții să-l ajute la teme, ba chiar să-l învețe lecțiile înainte.

25. În clasele mici este însoțit mereu pe drum la școală (grădiniță) și înapoi.

26. Când copilul nu-și dă interesul pentru școală trebuie "scuturat" și pedepsit.

27. Dacă avem impresia că are vreun talent trebuie să i se pună meditații de mic, ba chiar obligat să-și dezvolte talentul.

28. Copilul trebuie învățat valoarea banului de mic. De aceea, dacă face un lucru bun, e bine să fie răsplătit cu ceva mărunțiș.

29. Copilul trebuie obligat de mic să poarte recunoștință părinților și în general celor care au autoritate asupra lui.

30. Copilul nu are voie să aibă dreptate într-o divergență cu părinții.

Între 1-10 puncte

Sunteți foarte aproape de calitatea de "părinți model". Copilul dv are mari perspective, prin intermediul educației pe care i-o acordați, să se dezvolte normal și sănătos. Probabil încă de pe acum este un copil vioi, curios în sensul bun al cuvântului, interesat de tot ceea ce-l înconjoară. Jocurile sale sunt pline de fantezie, iar modelul educațional îi permite să-și dezvolte imaginația creatoare.

Dv ca părinți aveți marea calitate că nu vă reprimăți copilul. Continuați tot așa, ba chiar încercați să "scăpați" chiar și de numărul de puncte obținute la acest test.

Între 11-20 puncte

Sunteți părinți aflați în dificultate. Copilul dv este aproape de a fi un mic tiran. Mofturile și capriciile sale vă obligă să-l țineți tot timpul lângă dv. Nu este un "copil problemă", însă e dificil de trăit cu el în casă. Potențialul său creativ e îndreptat mai degrabă spre minciună și stricăciuni.

Nu ar fi rău să consultați un specialist, nu atât pedagog cât psiholog sau psihanalist (mai bine), întrucât ați efectuat câteva greșeli în educația copilului, iar acesta a acumulat un fond de frustrări și tensiuni reprimite.

Dacă veți continua tot așa, copilul dv are mari șanse să aibă dificultăți de socializare și de acceptare a unor responsabilități.

21-30 de puncte

Este foarte grav. Din păcate nu ați fost îndeajuns de pregătiți să deveniți părinți. Este absolut necesar să consultați un specialist și dv și copilul. L-ați reprimat prea mult.

Copilul dvs are mari șanse să devină nevrotic. Nici nu are rost să încercăm a-i descrie simptomele sau comportamentul; în mod sigur este apatic și inhibat, în rest, poate dezvolta o serie întreagă de anomalii. De o dezvoltare normală a creativității sale nici nu poate fi vorba. Este mult prea grav ce se întâmplă pentru a fi descris.

Augustin MIHĂILĂ
psiholog

Răspundeți prin "Da" sau "Nu" la următoarele întrebări. Rezultatul testului va indica gradul în care dv. sunteți ancorat în realitate și cât de corect vă apreciați proriul Eu și lumea din jur. Unii dintre dv. vor avea surpriza să afle că trăiesc într-un univers al iluziilor pe care trebuie să-l corecteze și să se adapteze realității concrete.

1. Aveți impresia că cei din jurul dv. poartă o mască?
2. Considerați că banii nu aduc fericirea?
3. Credeți în ghicitul în cărți?
4. Vă citiți zilnic horoscopul?
5. Ați văzut vreodată imagini duble?
6. Vă faceți deseori proiecte care nu-și găsesc suportul în realitate?
7. Aveți impresia că ați mai trăit o altă viață?
8. Trăiți uneori sentimentul că vă asemenați foarte bine cu o altă persoană?
9. Îi contraziceți des pe cei din jurul dv?

EU și lumea din jur

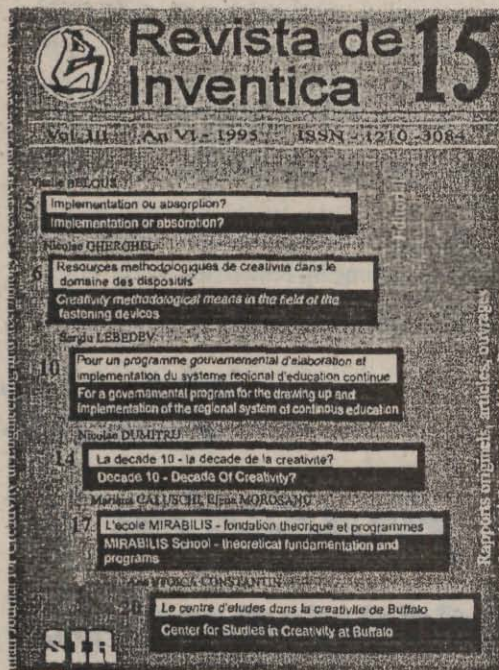
- psihotest -

10. Lubiți cu pasiune o persoană la care nu puteți ajunge?
11. Visați deseori cu ochii deschiși?
12. Vă gândiți adesea că ați putea schimba lumea?
13. Aveți prejudecăți?
14. Puneți pasiune în tot ceea ce faceți?

Cotare

Acordați-vă câte 1 punct pentru fiecare răspuns afirmativ "Da" și apoi faceți suma.

(Continuare în pag. 33)

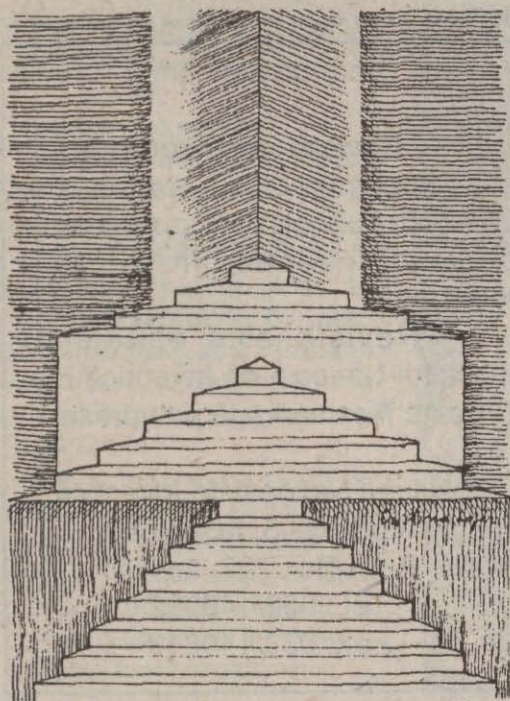
Vă recomandăm:

"Revista de Inventică" - o abordare transdisciplinară a creativității, un orizont complex al afirmării inventicii în știință și tehnologie.

Revista este editată de Institutul Național de Inventică Iași, și poate fi comandată pe adresa:

Institutul Național de Inventică
Copou 3 - 5, Iași, 6600
P. O. Box 727, Iași III
Tel.: 032/145292
Fax: 032/140813

CUM PUTEȚI GÂNDI ȘI ÎNVĂȚA CREATIV

①. Gândiți și regândiți din mai multe perspective orice cunoștință (idee, principiu, formulă, material).

②. Identificați noi caracteristici, noi valențe și funcționalități pentru cunoștințele asimilate.

③. Dezvoltați-vă flexibilitatea gândirii, prin restructurarea și modificarea traiectoriei alese, prin renunțare la vechile scheme, metode, procedee sau operații rezolutive.

④. Dezvoltați-vă fluența gândirii prin găsirea cât mai multor idei noi cu privire la un lucru; identificați relațiile, asociațiile acestuia cu realitatea; transformați-l, modificați-l imaginar.

⑤. Integrați, investigați, problematizați și mai ales experimentați mental. Puneți-vă cât mai multe întrebări cu privire la un lucru.

⑥. Dezvoltați-vă sensibilitatea față de probleme, lucruri, fenomene.

⑦. Puneți-vă în valoare abilitatea productiv-evolutivă. Anticipați șansele investigațiilor.

⑧. Formați-vă un mod de învățare activ-participativ - învățați făcând ceva și pregătiți-vă pentru problemele care vor veni.

⑨. Comunicați rezultatele dv. altor colegi și schimbați impresii.

*Nouă
procedee și
recomandări*

CREAȚIA — *mod de redefinire umană*

Poate mai actuală ca oricând această reflecție a lui Francis Bacon: "Monumentele minții supraviețuiesc celor ale puterii". Și aceasta întrucât în lumea de astăzi, o lume, în egală măsură, de întrebări și răspunsuri, încercăm, mai mult sau mai puțin inițiat, răbdători sau puși în întârziere, tăcuți sau bolnavi de cuvinte, încercăm spun, în credință sau necredință, cu voluptatea trecerii prin viață, adevărul despre noi înșine. De-l vom fi știut vreodată? De-l vom afla? Și când?

Întâmplarea (de-ar fi să o numim numai astfel) face să ne atribuim, conștient sau nu, propriei noastre existențe, idealuri.

Sunt oameni care știu a crea idealuri; sunt oameni care le înlocuiesc, anulându-le reciproc; sunt cei care neagă; sunt, apoi, cei care abandonează înainte de a cunoaște. Sunt oameni ai zilei, prinși în propriul lor cerc de putere, căruia nu i se pot opune și de care nu-și pot desprinde orgoliul de a fi (un "a fi" limitat prin chiar soluția de existență pe care și-au semnat-o ei înșiși).

Dar mai sunt (și cât de firesc apar cuvintele, de această dată) acei oameni care crează, de ce nu din fidelitate, de ce nu din pasiune și de ce n-am spune din conștiința redefinirii noastre. Este poate și acesta un mod de a explica supraviețuirea în timp și în spațiu a ceea ce răspunde mai inspirat timpului și spațiului nostru spiritual.

Sunt, așadar, cei care optează, identificându-se nu atât cu idealul de ajuns, cât, mai ales cu drumul de urmat, pentru redefinirea noastră, prin creație.

Dacă lumea a fost creată, dându-i-se origine și valoare, dimensiuni telurice și astrale, planuri depărtate și puțința apropierii de absolut (în condiția depășirii vieții pământești),

există, au existat dintotdeauna, oameni în măsură de a o recrea, în încercarea de regăsire, de orientare, în lume și dincolo de ea, în încercarea fundamentală a ființei umane: de a se retrăi și de a se depăși pe sine.

Prin creație se păstrează un trecut, se înaintează în prezent dându-i-se șansa de a deveni prezent continuu sau, mai mult, viitor. Dar unul posibil și nu doar imaginar, unul realizabil și nu doar unul visat. Aceasta deoarece a crea devine, la un moment dat, similar cu a fi.

Identificarea omului cu sine însuși, prin creație, realizează, la rândul-i, pentru om, posibilitatea unei cunoașteri a istoriei sale interioare, și mai departe, universale, a unor simboluri și a transcrierii lor (perfecționare, pe de o parte, descoperire, pe de altă parte), alăturare de sensuri, uneori paralele, alteori complementare, dubla rațiune-spirit, dând contur, în confruntarea lor cerebral-abstractă, acelei euforii creatoare a omului și, în cele din urmă, creației însăși.

Oricum, în tot ce este profund uman, creația (de orice fel: artistică, științifică, literară ș.a.) conferă acea individualizare temporală și spațială, acea apartenență la o epocă și, în același timp, la toate celelalte. Altfel spus, ea conferă și universalitate. Iar prin aceasta, vine a ne aduce, de atâtea ori, confirmarea imaginației noastre, a inventivității și acuității noastre intelectuale, a unor eforturi civilizatoare în măsură, de a ne justifica spiritual față de propriul nostru eu, cu propria noastră realitate umană și socială. Și, mai târziu, în veac, de a ne exprima eliberarea de individual și social, trecerea spre universal, adică spre regăsire de sine, spre devenire și întregire.

Cristina VLĂDUȚESCU

Vă prezentăm un set de exerciții grupate în ordinea crescătoare a dificultății dar și a profunzimii și complexității nivelelor creativității implicate în rezolvare.

Aceste exerciții pot fi utilizate în scop diagnostic, pentru educarea și antrenarea potențialului creativ, dar și în scop distractiv-recreativ.

①. Construiți 6 propoziții din câte 4 cuvinte care să înceapă fiecare cu una din literele: c, m, e, a. (timp 3-4 minute)

②. Enumerați cât mai multe utilizări posibile ale următoarelor obiecte:

- raft
- chibrit
- cutie

③. Aveți la dispoziție următoarea figură:

Încadrați-o într-un ansamblu cât mai original și dați-i un titlu.

④. Care din următoarele obiecte pot fi utilizate pentru a spori lumina unei lumânări:

- 2 mese
- 3 pixuri
- un pește
- un licurici
- 2 truse de fard
- o vază de flori

⑤. Găsiți cel puțin o modalitate prin care un peltic să câștige un concurs de dicție!

⑥. Pe o coală de hârtie puneți pete de culoare (goașe, tempera). Suprapuneți o coală albă pe care o presați bine pentru a se ștampila culoarea.

Exerciții pentru antrenarea creativității

Ridicați coala aplicată, priviți-o cu atenție și apoi încercați să dați figurilor văzute un contur cu tuș negru. Apoi încercați o poveste/poezie inspirată de planșă sau doar de unele imagini care vă plac mai mult.

⑦. Aveți în față un text scris într-o limbă necunoscută. Alături este traducerea în limba română.

Hubsahabs taludé vizi hubs hi magá me vizi nu.

Na cárasa hubs byrty keşcardila.

Byrty first va ratandjala silly hubsli.

Florăreasa îi oferi o floare roșie și se făcu ca roșul ei.

El prinse floarea în butonieră.

În jurul lui se împrăștie mirosul florii.

Încercați și dumneavoastră să exprimați în această limbă necunoscută următoarele propoziții:

Roșul florii se împrăștie în jurul butonierii.

El se făcu roșu ca floarea.

Floarea îi oferi lui și roșul și mirosul ei.

(Rezolvarea exercițiului nr. 7 în pag. 21)

Corina FUSĂREA

Creativitate și valoare

Motto:

"Veți crea, veți avea; nu veți crea, nu veți fi!"
(Octav Onicescu)

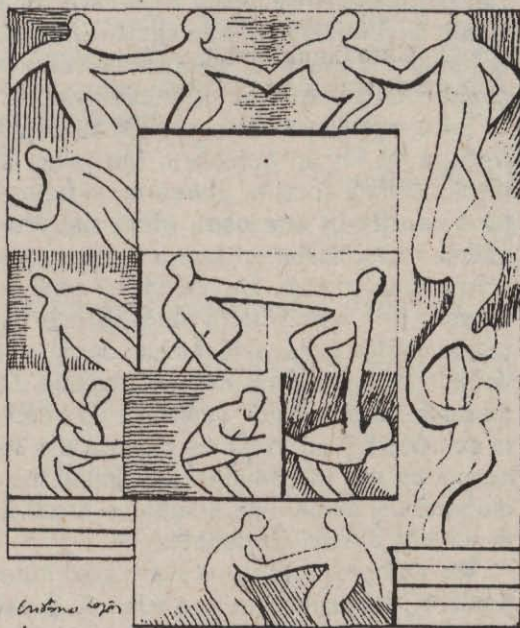
Înțelesul deplin al valorilor presupune, între altele, cuprinderea și definirea ritmurilor poetice, actoricești sau muzicale, ale culorilor sau formelor, ale ținutei sau geometriei, elementelor sau stărilor fenomenologice. La baza lor se află în egală măsură, limbajul naturii și simțul mișcării și al proporțiilor ale **Insului-creator**, sentimentul de unitate ale etniei respective ori spiritul de dispersie pe care-l impune istoria. Constatarea și punerea lor în evidență ni le poate oferi numai pătrunderea la esențe. Adică ajungerea la declanșarea acelor trăiri conștiente ale **Insului-creator** și ale **Insului-consumator** care le conferă forță și eficacitate și în plan social, și în plan spiritual, și în plan psihic volițional.

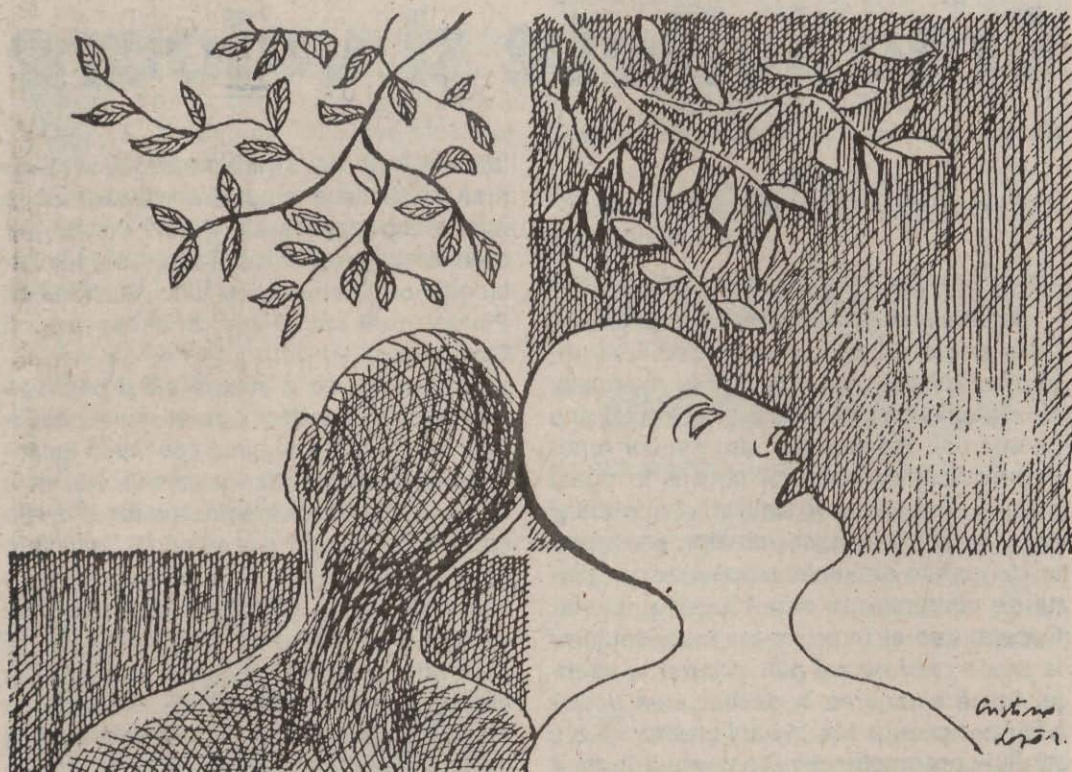
1. Valorile ca **dat** presupun o fenomenologie proprie. Aflată în funcție de talentul insului-creator, de capacitatea de percepere a insului-consumator, de disponibilitățile sociale, materiale și spiritual-morale ale insului-conservator de a le reține, păstra și transmite către urmași.

Ca întindere, creațiile presupun a fi cuprinse în unități în raport cu care se definesc ca valori. Ele se ancorează în **imediatul spațial** și presupun o curgere în timp. Constrângerea lor la aceste două coordonate fiind obligatoriu raportată la etnia în cadrul căreia ia naștere și viața. Adică a acelei unități care-i conferă identitate unică. Și care atunci când este preluată în alte spații ori timpuri o urmează, reprezintă actul ei de identitate. Mai mult chiar, impun în a-și crea un mediu propriu,

iradiant în masa inșilor-consumatori. Cele mai strălucite exemple reprezentându-le marile capodopere ale culturii universale, creațiile lui Homer ori Cervantes, Michelangelo ori Leonardo da Vinci, Aristotel ori Platon, Kant sau Hegel, Shakespeare ori Goethe etc.

2. Pentru ca o cultură să-și păstreze prospețimea și forța de creație este obligatoriu ca ea să fie dominată de valori autohtone; să nu practice excesul nici în a accepta fără discernământ valori din alte spații culturale, dar nici să nu se închidă în granițele propriiei sale lumi. Legătura cu alte culturi este obligatorie. Aceasta însă să nu devină excesivă. Căci numai atunci când nu sunt excesive valorile asimilate din alte spații devin "**fertile**". ELE se impun cu adevărat și stimulează cultura autohtonă, îi conferă acea forță propulsatorie în spațiile universului. Nu prin simplul fapt al imitației.

Cât prin stimularea nevoii subiective de a cuprinde și înțelege și alte spații culturale. Spiritului imperator al valorilor universale opunându-i-se tendința accentuării proprii.

Între valorile proprii și valorile asimilate trebuie să fie un echilibru. Mai ales la nivelul unității sociale. Starea ei de potențare se află în interesul, efortul și pregătirea factorului uman care o compune de a se afirma creator. Impunându-și personalitatea prin valori, apte să satisfacă nu numai cerințe și nevoi naționale, dar și universale, valorile sunt utile și folosibile de întreaga speță umană, indiferent de treapta de cultură și civilizație pe care se află, în sensul ca ele să corespundă oricărui mediu social și să permită adaptarea efectivă la aceasta a mediului natural.

④. Valorile autohtone au o prioritate firească. Cele asimilate li se adaugă, și ele

trebuie să răspundă în mod natural unor numite cerințe. În sensul că nu apar ca impuse sau introduse brutal, în spațiul cultural respectiv, ci pătrund în spațiile creației, culturii și civilizației autohtone ca prelungire firească a acestora, fără a fi dirijate sau introduse ca venind din afară. Ele nu sunt o anexă, un ceva primit, ci sunt lăsate să intre prin ele însele, prin socialul lor natural. În felul acesta oferindu-se a fi asimilate printr-o mișcare continuă a insului-social între starea împlinită și starea de împlinit, ca act eminent social-uman, determinând ca progresia întregului etnic respectiv să se realizeze, nediferențiat.

Astfel concepută, unitatea dintre valorile asimilate și valorile autohtone pune insul-social în situația eficientă de a se ridica spre vârfurile culturii pe baza întregului cultural național. Deci particula. Integral și

integrabil universalului. Fapt ce permite ca insul-social, indiferent în ce ipostază - creator, consumator, valorizator - să devină placă turnantă prin care se realizează întregul, evident într-o stare mult mai împlinită decât de început.

④. Ca matrice a ființării și dezvoltării individului în ipostaza de ins-social, cultura trebuie să-i asigure acestuia o liberă trăire personală, prin care să-și fructifice tot ce-i oferă tensiunea creației spiritului de inovație, alternanța înnoirilor. Autodepășirile sale se găsesc cuprinse în valorile prin care a înzestrat cultura în spațiile căreia s-a născut, împlinit și realizat ca ins-creator.

Dereglările care au loc, opririle, întreruperile în cursul normal al dezvoltării sociale, pot fi înlăturate de masa inșilor-creatori, singura condiție pe care trebuie să o impună, dar să o și asigure societatea, fiind aceea de a-i pune în situația de acțiune. Ei sunt cei care prin tot ce creează și impun, înlătură stările dezagreabile care se pot instaura într-un moment sau altul, în comunitatea umană respectivă ca urmare a ruperii echilibrului dintre creație, cultură, civilizație, pe de o parte, limbă, istorie, etnie, pe de altă parte.

Masa inșilor-creatori este cea care determină întregul, care este națiunea, să se găsească voință și activitate. Aceasta se repercutează benefic și asupra masei inșilor-consumatori, determinându-i ca prin actele lor de consum să participe la viața și activitatea întregului. Ceea ce are loc numai atunci când întregul este unitate de trai, sentimente, activități, creații concretizate în valori.

În actul de restabilire a cursului normal al dezvoltării culturii, rolul principal îl are masa inșilor-sociali (în ordine ierarhică, inșii-creatori, inșii-consumatori, inșii-conservatori). Modificarea acestei ierarhii (aducerea în prim-plan a inșilor-consumatori ori a inșilor-conservatori) are efecte

destabilizatoare mai grave decât cele generate de dereglările ori întoarcerile înapoi din mersul normal al dezvoltării culturale. În primul rând sunt efecte de ordin moral, care impun și mai mult în viața socială stările dezagreabile, scot la suprafață contrastele masei inșilor-sociali dornici să paraziteze pe valorile (sau speculând valorile) realizate de inșii-creatori.

⑤. Interesul societății ca întreg este de a nu schimba ierarhia dintre inșii-creatori, inșii-consumatori, inșii-conservatori, care-și propun să păstreze și să transmită spre urmași masa valorilor create. Este singura cale pe care se poate reveni la normal în cazul că a apărut o dereglare, fie impusă ideologic-politic, fie "găsită" prin neștiință ori nepricepere.

Dorințele, vrerile, judecățile societății nu pot fi încununete de succes decât dacă pornesc de la crearea de valori! Rămase la stadiul de programe, de vorbe, **cum se întâmplă acum la noi, SUNT FĂRĂ TEMEI**. Și nu ajută la nimic mișcarea interioară a întregului către progres. Tensiunea lor, forța propulsatoare se înalță pe temeiul creației, apoi vine cultura cu forța ei modelatoare. Ulterior acesteia, civilizația ca stare de confort în gândire, în muncă, în destindere.

George BACIU

(Rezolvarea exercițiului nr. 7 din pag. 18)

Hubsî vizi ratandjala byrty first keşcardila.

Na magá vizi nu hubs.

Hubs taludé va hi vizi hi silly nu.

Sunt puțini acei copii ai străzi care au avut șansa să ajungă într-o instituție care să se îngrijească nu de emblema pe care o poartă, ci să se ocupe în special de ei: să-i înțeleagă, să-i ajute să se dezvolte, să-și poată valorifica potențialul uman de care dispun. Este adevărat că în viața cotidiană ne întâlnim mai des cu creativitatea lor de "tip regresiv" manifestat în actele antisociale și metodele utilizate. Dar câți dintre ei știi și au avut posibilitatea să-și manifeste potențialul creativ într-un sens pozitiv (cu finalitate utilă sau satisfăcătoare pentru societate).

Aceasta înseamnă că un copil care duce cu el - conștient sau inconștient - o suferință (de la cea socială la cea fizică, trecând obligatoriu prin cea psihică), trebuie să găsească în instituțiile de specialitate nu condiții asemănătoare celor care i-au provocat sau agravat suferințele, ci un climat afectiv pozitiv, de încredere în forțele proprii, încurajator, de "stimulare permanentă și dirijată" (E. Verzà) a activităților desfășurate de copil.

Observațiile făcute la Casa de Resocializare a Copiilor Străzii "Pinocchio", ne-au condus la ideea că pentru o parte dintre copiii străzii întâlnirea cu posibilitatea de a-și manifesta creativ potențialul individual înseamnă un pas spre recuperarea lor.

În C.R.C.S. "Pinocchio" sunt copii veniți direct din stradă sau de la Centrele de primire a minorilor, având vârste cuprinse între 3-4 și 15-16 ani, cu un singur handicap sau

polihandicapuri (social, intelectual, senzorial, comportamental etc). Referindu-ne la capacitatea lor de a crea (fiind nu numai ființe reactive ci și creative - V. Oprescu) vom preciza că există diferențe ale coeficientului de creativitate de la copil la copil, de la copiii puțin creativi la copiii foarte creativi.

Domeniul artistic (pictură, muzică, modelaj, sculptură, design vestimentar) este domeniul în care ei au obținut performanțe.

De remarcat este faptul că la acești copii ai străzii este dominant primul sistem de semnalizare (senzații, percepții, reprezentări). Astfel se explică, probabil, preferința și înclinația lor către creația artistică. Plecând de la această idee s-au înființat la "Pinocchio" atelierele de ergoterapie cu accent pe terapia prin artă. De aici au apărut mugurii creativității artistice. Cei mai mulți au parcurs drumul anevoios de la imitație, la imitație cu îmbu-

nătățiri, apoi creație. Performanțele au fost obținute doar de o parte din copiii, cei care dispun și de evidente aptitudini. Am considerat performanțe lucrările premiate la diverse expoziții dar și lucrările selectate pentru acestea.

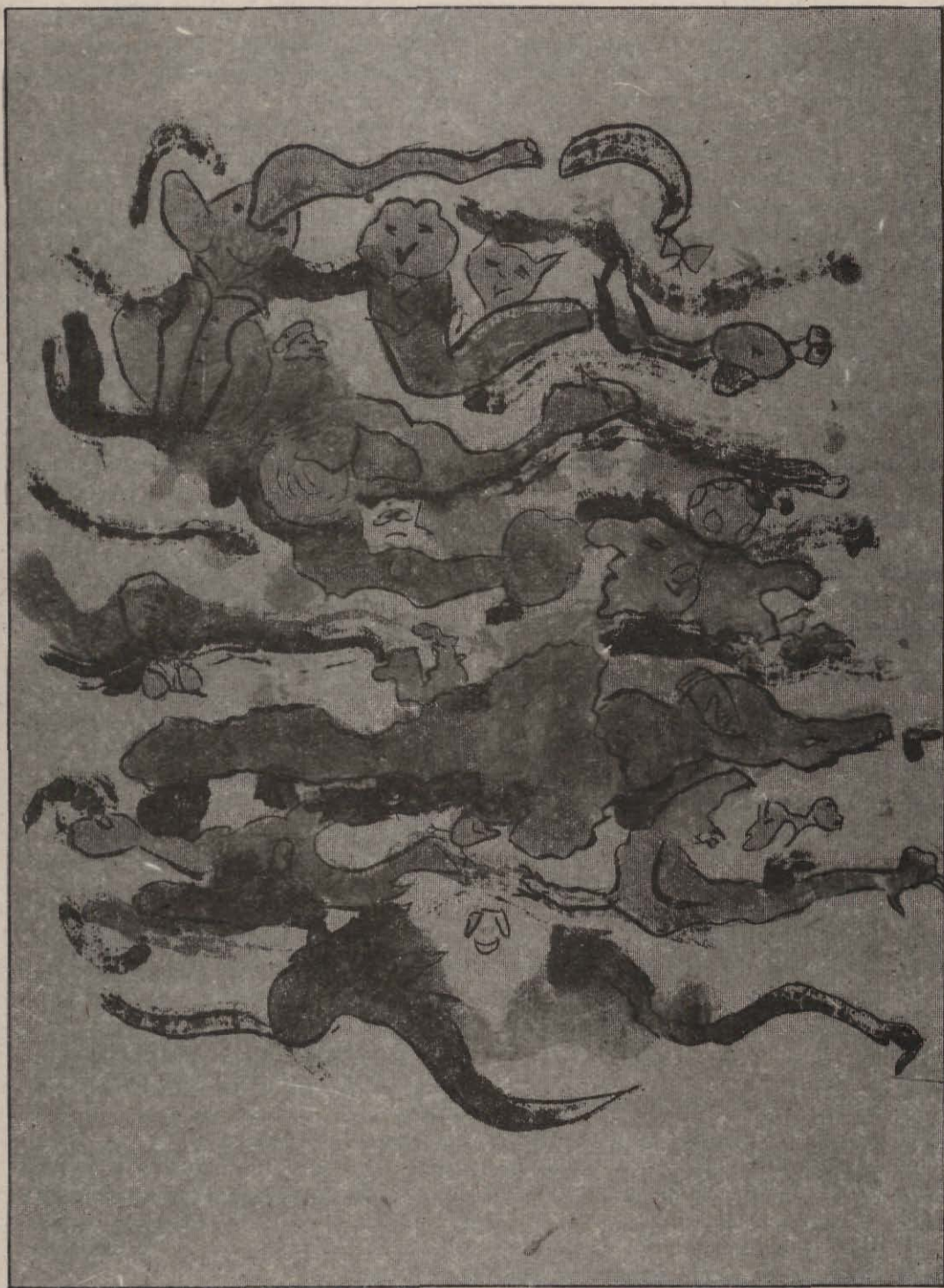
Există de asemenea copii care s-au manifestat creativ în domeniul muzical: de la mici improvizații, la compoziții personale.

Prezentăm pentru susținerea acestor afirmații doi adolescenți care au obținut performanțe în domeniul artistic: unul în pictură, celălalt în muzică.

P.F. are 14 ani. A crescut de mic într-o casă de copii de unde a fugit la un

Aptitudini latente

(copii ai nimănu)

moment dat. Dorea să se întoarcă acasă. Pierduse de mult legăturile cu ai săi, dar a încercat. Nu a reușit și a rămas în stradă ("La Romană"). În urmă cu trei săptămâni părinții lui și-au "adus aminte" de el. L-au găsit la "Pinocchio". El s-a bucurat mult, a mers acasă câteva zile, apoi s-a întors. Familia lui era la "Pinocchio". Acasă descoperise urâtul de care fugise cândva: agresivitatea celor mari. Tatăl, un alcoolic cronic îi bătea mama și o izgonea din casă. "Nu pot suporta. Sunt probleme care mă depășesc. Acum îmi este mai greu decât atunci când nu știam nimic despre ei. Atunci speram..."

P.F. este talentat la pictură, are compoziții proprii, premii la expoziții, are un spirit de observație viu, simțul culorii, al formei și volumului, este sensibil, fragil constituțional, introvertit, tăcut, în permanență în tensiune.

Pictează orice, dar preferă peisajul și icona pe sticlă. Pentru el pictura a însemnat nu evadarea din realitate, ci micșorarea, modelarea sau reconstrucția acestei realități.

Nu fusese învățat de nimeni să picteze. Nu știa că poate s-o facă. S-a întâlnit cu pensula și culoarea la Pinocchio, dar mai ales s-a întâlnit cu un om care i-a descoperit talentul, i-a dat încredere în forțele sale, l-a învățat curajul de a se manifesta prin pictură și l-a introdus în tainele ei.

P.F. are încă nevoie de încurajări, de protecție afectivă, de securitate. El singur va trebui să ia o decizie în problema care acum îl macină, pentru că de asta depinde viitorul lui.

2. C.I.V. - a figurat în evidențele instituției ca neidentificat până în 1994, când a primit identitate prin procedură judecătorească, I.M.L. i-a stabilit (antropometric) vârsta fizică de 15 ani.

Nu-și cunoaște părinții, dar își dorește acest lucru: "Mi-ar plăce la nebunie să-i

știu, m-aș duce și la vârsta asta la ei. Dacă aș avea o putere de la Dumnezeu, le-aș pune-uite așa- mâna pe cap la toți copiiiăștia și aș zice:

Duceți-vă la familiile voastre, iar voi, părinți, căutați-vă copiii și luați-i acasă!"

C.I.V. are talent muzical, are compoziții proprii, comunică ușor și clar experiențele și trăirile, dorințele și regretele. Este dornic să lupte pentru a depăși situația socială în care se află.

Muncește singur și sub îndrumarea profesorului de muzică pentru a învăța notele muzicale, pentru a stabili legături între ceea ce face el după ureche și cum se face acest lucru după rigorile tehnicii muzicale. Pe lângă aceasta, continuă să creeze melodii, unora le scrie versuri, sau adaptează texte în limba română pentru cântecele care îi plac.

Are un repertoriu diversificat: muzică ușoară, rock, muzică țigănească, muzică populară românească.

De remarcat este faptul că atunci când cântă muzică românească vocea îi este clară, cuvintele au accent românesc, când cântă țigănește își compune o voce țigănească, ușor răgușită, cuvintele au accent țigănesc.

C.I.V. este acum un adolescent cu o personalitate armonios echilibrată, capabil să se integreze în viața socială.

Rezultatele obținute la "Pinocchio" nu sunt ieșite din comun, dar noi le considerăm foarte importante, pentru că recuperarea unui copil înseamnă enorm, pentru că va fi în stare să-și reia viața normală și, de ce nu, s-o facă într-un mod performant.

Corina FUSĂREA
psiholog, Casa de Resocializare a
Copiilor Străzii,
"Pinocchio"

Sunteți un bun AUTODIDACT?

Cercetările pedagogice arată că omul folosește numai 10% din întreg ansamblul de posibilități fizice și spirituale de care dispune.

Pentru a vă ajuta să măriți acest procent, în interesul dv., vă propunem să analizați propriile răspunsuri la întrebările următoare:

1. Obișnuiți să vă observați lipsurile și calitățile personale?

2. Considerați că activitatea zilnică, sportul, jocul, contactul cu semenii, ajută pe fiecare în autocunoaștere?

3. Atitudinea față de muncă și modul de înțelegere a necesității acesteia sunt elemente esențiale ale calității lucrului executat?

4. Credeți în veridicitatea proverbului „Spune-mi cu cine ești prieten, ca să-ți spun cine ești”?

5. Concepția despre lume, principiile și idealurile dv. sunt hotărâtoare pentru a reuși în viață?

6. Înfățișarea exterioară a unui om oglindește deprinderea acestuia de a fi ordonat?

7. Mersul este un indiciu al educației?

8. Vă străduiți să realizați continuitate în toate acțiunile dv?

9. Credeți că „ordinea vă învață să câștigați timp”?

Este bine să nu uitați că dacă doriți să fiți un bun autodidact trebuie să învingeți inerția, să introduceți sarcini noi în permanență pentru stimularea interesului dv. în activitate și să vă autoeducați intelectul, voința, deprinderile (de muncă, memorie etc.); studiați-vă propria personalitate, țineți cont și de colectivul (grupul, familia etc.) în care

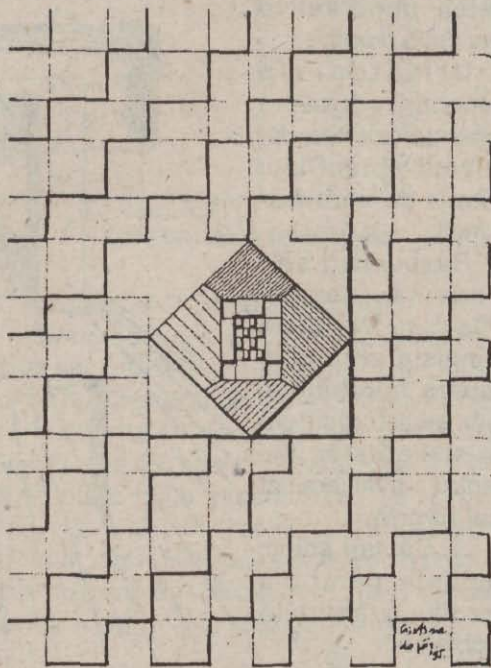
acționați-activați (acasă, pe stradă, la școală sau servicii), fiindcă în ultimă instanță, cerințele pe care și le impune cel ce se autoeducă sunt cerințe ale societății. Periodic, zilnic sau săptămânal, efectuați:

- autocontrolul și autoraportul (se vor trage concluzii cu privire la activitatea depusă);

- compararea cu persoanele alese drept model;

Folosiți situațiile concrete din viață în scopul verificării calităților însușite! Imaginația și fantezia au un rol deosebit întoate acțiunile dv. de autoformare!

M. D. EMILIAN

Fiecare din noi se află permanent în căutarea noului, împinși de-o "curiozitate inerentă" pentru realitatea din jurul și din interiorul nostru. Astfel, dotați cu această capacitate extraordinară, transformăm, schimbăm, reconstruim o realitate, inventăm o alta, într-o efervescență care dă sens existenței.

Studiul creativității în psihologia contemporană depășește factorii ei cognitivi, în sensul unei analize complexe la nivelul întregii personalități. Deși acceptăm ideea că orice individ este o ființă creatoare, totuși, persoanele care ating un nivel superior de creativitate se remarcă prin caracteristici aparte, diferite de cele ale persoa-

2. Sunteți dependent de opiniile și părerile superiorilor dv.?

3. Evitați să vă exprimați părerile asupra situațiilor sau lucrurilor pe care le cunoașteți puțin?

4. Manifestați întotdeauna nevoia activă de-a demonstra, de-a expune, de-a vă manifesta?

5. Ați fost vreodată premiat sau remarcat pentru o idee sau produs original?

6. Vă atrag problemele, situațiile cu grad înalt de complexitate?

7. Acceptați să desfășurați o activitate de rutină multă vreme?

8. Vă asumați riscuri?

9. Preferați să schimbați lumea decât să vă adaptați la ea?

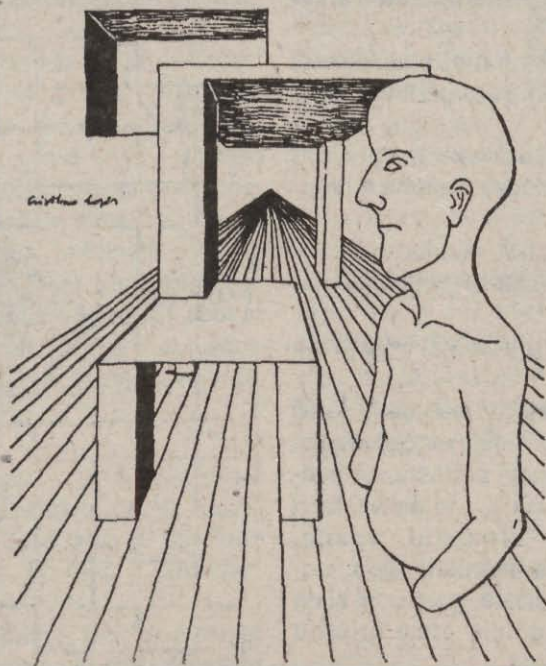
Sunteți o personalitate CREATOARE?

nelor noncreative sau puțin creative.

Următoarele întrebări vor satisface curiozitatea dv. privind potențialul creativ de care dispuneți.

Răspundeți afirmativ sau negativ ("Da" sau "Nu") fără a insista prea mult asupra întrebării și mai ales folosiți-vă de sinceritatea dv. pentru o evaluare cât mai corectă.

1. Căutați soluții multiple pentru a rezolva o anumită problemă?

10. Oferiți prietenilor cadouri confecționate de dv.?

11. Considerați că forțele dv. creatoare sunt dezvoltate suficient?

12. Aveți o mare curiozitate pentru tot ce este nou în domeniul dv. de activitate?

13. Schimbați adesea ordinea lucrurilor din camera sau biroul dv.?

14. Vă plac jocurile de cuvinte?

15. Considerați că deciziile dv.

sunt cele mai corecte?

16. Discutați deschis despre propriile greșeli?

17. Vă desfășurați activitățile după planurile fixate de superiorii dv., fără a vă abate de la ele?

18. Vă atrag situațiile neobișnuite chiar paradoxale?

19. Preferați activitățile unde succesul vă este garantat?

20. Doriți să vă uimiți semenii prin realizările dv.?

21. Intuiția vă ajută să ieșiți din orice situație?

22. Refuzați situațiile imprevizibile în domeniul în care activați?

23. Vă conformați întotdeauna normelor și modelelor pe care le impune societatea?

24. Sunteți mulțumit de tot ce ați realizat până acum?

25. Vă retrageți atunci când nu sunteți sprijinit de colegi sau prieteni?

26. Propuneți cele mai năstrușnice și amuzante idei celor din jur?

27. Vă plac soluțiile de compromis?

28. Luptați pentru a intra în cercul persoanelor recunoscute ca fiind creatoare?

29. Acceptați ideea că realitatea trebuie transformată, re-creată permanent?

30. Sunteți indiferent față de insuccesele dv.?

Modalități de notare

După ce ați notat în dreptul fiecărei întrebări răspunsul dv. ("Da" sau "Nu"), confrunțați-vă cu rezultatele din următorul tabel:

Întrebare/Răspuns	Întrebare/Răspuns	Întrebare/Răspuns	Întrebare/Răspuns
1 — Da	9 — Da	17 — Nu	25 — Nu
2 — Nu	10 — Da	18 — Da	26 — Da
3 — Nu	11 — Da	19 — Nu	27 — Nu
4 — Da	12 — Da	20 — Da	28 — Da
5 — Da	13 — Da	21 — Da	29 — Da
6 — Da	14 — Da	22 — Nu	30 — Nu
7 — Nu	15 — Nu	23 — Nu	
8 — Da	16 — Da	24 — Nu	

Acordați-vă câte 1 punct - pentru fiecare răspuns afirmativ la întrebările: 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 26, 28, 29

("0" puncte în cazul în care răspunsul dv. nu coincide cu rezultatele tabelului)

1 punct - pentru fiecare răspuns negativ la întrebările: 2, 3, 7, 15, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 27, 30.

("0" puncte în cazul în care răspunsurile nu coincid cu rezultatele tabelului.

Pe scurt, cotați cu "1" punct fiecare răspuns al dv. care coincide cu cel din tabel și "0" puncte pentru cele care nu coincid.

Interpretarea rezultatelor

Un scor între 24-30 de puncte

Sunteți o personalitate înzestrată cu potențial creativ mare și foarte mare, aveți tot ce este necesar pentru a obține rezultate performante în domeniul de activitate. Spiritul inventiv este caracteristic pentru dv. și vă oferă toate șansele de-a vă afirma. Podesați calități deosebite, sunteți flexibil în gândire, logic, anticipativ, și fluent, reorganizați, restructurați realitatea și în mod special, sunteți un original în tot ce întreprindeți.

Un scor între 14-23 de puncte

Indică faptul că sunteți o personalitate mediu creativă, deși sunteți ambițios și dornic de-a obține prestigiu. Nivelul ridicat al aspirațiilor și dorințelor dv. (supramotivarea) reprezintă o barieră dacă nu exerciți mai mult imaginația și gândirea divergentă. Un antrenament riguros al intelectului, exerciții variate de creativitate vă vor ajuta să depășiți aceste obstacole.

Un scor între 0-13 puncte

Indică faptul că sunteți o personalitate

puțin creativă sau poate nu sunteți suficient motivat. Interesele pentru activități inventiv-creative sunt de nivel scăzut sau mediu.

Ideal pentru dv. este integrarea într-un grup creativ sau să urmați un antrenament intensiv, gimnastică intelectuală pentru a dezvolta și dezinhiba potențialul creativ. Oricând psihologii vă stau la dispoziție!

Cristina ANISESCU
psiholog

LUMEA ÎN OGLINDĂ

Paradoxuri

Sunt cunoscute mai multe cazuri de personalități care au ajuns celebre, după o tinerețe care nu prevestea nimic bun sau de-abia... la a doua tinerețe! Talentul acestora nu a erupt în mod obișnuit ci, paradoxal! Iată câteva exemple deosebite nu doar prin valoarea științifică și artistică a personalității respective, ci, și prin ineditul manifestării lor temporale:

- Creatorul vaccinului antirabic, Pasteur, a fost pe punctul de a cădea la examenul de bacalaureat, iar scriitorul Anatole France a căzut la acest examen.
- H. Poincaré, marele matematician francez era să piardă concursul de admitere la politehnică.
- În 1932 a fost ucis în Franța, într-un duel, un tânăr de 20 ani, Evariste Galois. În ultimele 13 ore înainte de duel care avea să se termine fatal pentru el, Galois a umplut 60 de pagini cu ecuații algebrice, pagini care l-au făcut unul din marii matematicieni ai lumii.
- Autorul romanului "Ivanhoe", binecunoscut ca și opera sa, Walter Scott, a fost caracterizat de profesorii săi astfel: "E un prost și va rămâne prost", iar biologul suedez Carol Linné, era considerat în școală, înapoiat mintal!
- Marele creator de sistem în filosofie, G.W. Hegel a avut scris pe certificatul de absolvire a facultății: "Incapabil în filosofie".
- Giuseppe Verdi, compozitorul italian devenit celebru prin opera sa de-o viață, era să cadă la conservator.
- Luzin, întemeietorul școlii matematice de la Moscova, creatorul unor noi curente în matematica modernă, a avut în liceu nota 2 la matematică - în sistemul de notare 1-5. Luzin învăța cu un meditator care îl considera lipsit de aptitudini pentru această disciplină.
- Maxim Gorki, cunoscutul scriitor și compatriotul său F. Șaliapin, s-au prezentat în tinerețe la un concurs pentru a fi primiți într-un cor. F. Șaliapin a căzut la concurs, dar a ajuns cel mai mare bas al tuturor timpurilor!

Nimic nu pare să justifice o apropiere, altfel decât paradoxală, între boala psihică și creativitate, două procese mai degrabă opuse decât alternative. Astfel boala psihică înseamnă o îngrădire a capacității de a alege, de a fi liber în acțiune, o limitare a posibilității de a cunoaște și o îngustare a armoniei afective.

Creativitatea implică elan și energie vitală, capacitatea de a descoperi și de a inventa, de a scoate în evidență trăsăturile particulare ale realului.

Boală psihică și creație

- un paradox istoric -

Totuși atât simțul comun cât și opinia unor renumiți specialiști în domeniul psihopatologiei au alăturat voluntar sau spontan noțiunile de creativitate și de boală psihică într-o încercare determinată de insolitul și originalitatea ambelor situații.

Arta a reprezentat și reprezintă o enigmă de același tip cu boala psihică fiind un produs neobișnuit, în afara seriei, al activității psihice.

Ideea romantică după care cultivarea geniului implică suferință și chin interior a contribuit substanțial la acreditarea ideii de paralelism între actul creator și suferința psihică.

Imaginarul pare să joace un rol important în acest demers pentru că în mod asemănător universul bolii și cel al creației se adaugă, se alătură celui al realității existente. Dar și aici se impune o primă paranteză, ele sunt definite de moduri diferite de complementaritate. Una diminuează realul, cealaltă îl îmbogățește.

"Munca delirantă" a paranoicului este o construcție, o recreare în alte dimensiuni a realului, afirmă Freud, iar E. Bleuler remarcă efortul disperat pe care schizofrenul

îl face pentru a recrea o lume alterată de boală pe care încearcă să o exprime.

Dacă discuția nu s-ar opri decât la aceste două aspecte, ea și-ar păstra încă nealterat interesul. Ea trebuie totuși extinsă și spre alte aspecte care sunt încă subiecte de controversă. "Geniu și nebunie" nu este doar titlul unei extrem de populare lucrări lombrosiene ci și expresia unei atitudini culturale față de fenomene artistice extrem de noi sau față de idei științifice care nu aveau să verifice decât după trecerea unor perioade de timp care depășesc cu mult intervalul unei vieți omenești. Giordano Bruno, un "creativ", nu a avut altă soartă decât "posedații" și "lunaticii" timpului său iar marchizul de Sade, un romanier mai mult decât prolific dar și autorul folosirii "avant la lettre" a psihodramei ca mijloc terapeutic, a sfârșit, cum este bine cunoscut, la azil.

Poate că nu este întâmplătoare nici denumirea dată perioadei din secolul pe care îl încheiem în care creativitatea și libertatea gândiri au impus marile curente artistice dar și invenții care au revoluționat într-adevăr comportamentul individual

(dadaism, art nouveau, expresionism, psihanaliză, relativitate, telecomunicații, etc.) "anii nebuni" (les années folles).

Proust considera "nervoșii" - sarea pământului: ei și nu alții au fondat religii și au compus capodoperele.

În sfârșit, nu poate fi neglijat raportul direct - creativitate-boală psihică, acesta fiind modul în care suferința diminuează, îngreșește și reduce până la dispariție capacitatea individului de a crea, de a produce noul, de a anticipa soluții.

Pentru a nu face loc speculațiilor și discuțiilor legate de paradisurile artificiale sau nirvanice, de rolul de poartă de trecere sau univers inițiativ pe care suferința le-ar oferi individului, vom exemplifica doar cu drama eminesciană în care întunecarea Luceafărului prin boală a redus la zero forța de expresie și comunicare. Cu excepția unor cazuri absolut nesemnificative statistic sau valorice, alcoolul și

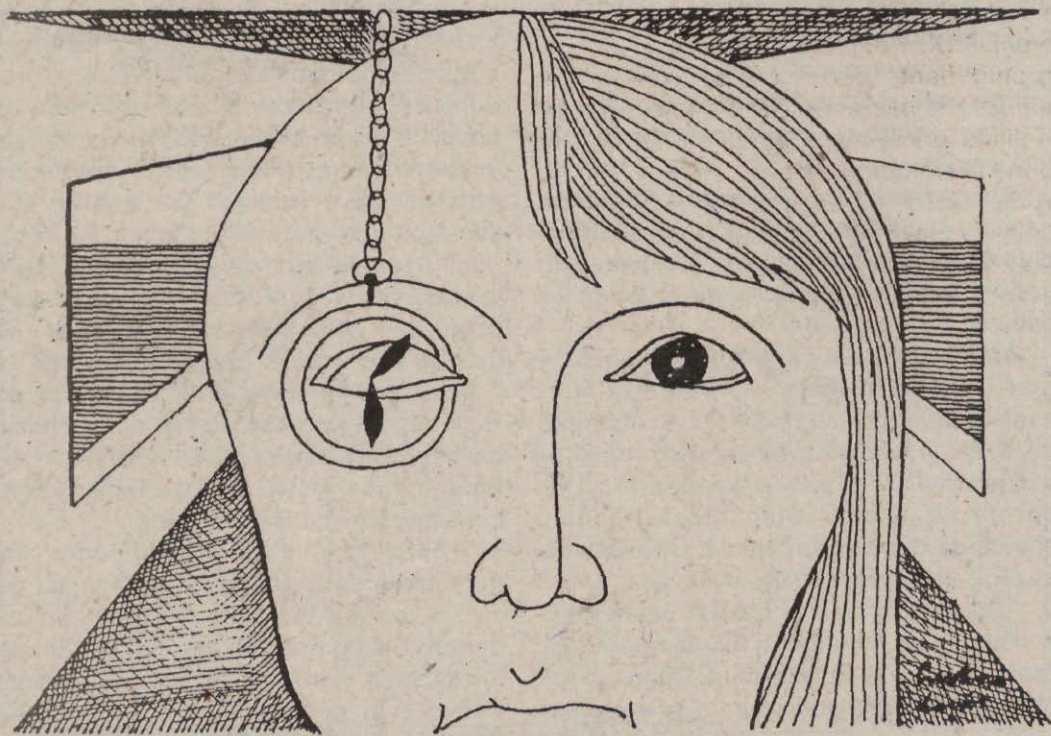
drogurile indiferent din ce clasă, nu constituie resortul nici unei mari creații și nici nu au transformat o persoană noncreatoare în una creativă.

Universul bolii nu este unul învăluit, având pentru cel în suferință doar dezavantajul unei dificile descifrabilități, el este unul incomunicabil, redundant și desemnificat.

H. Ey spunea "nebulia nu poate produce opere de artă, ea nu este creatoare".

Dacă arta patologică poate fi considerată ca expresia unei personalități modificate structural și existențial, fără să fie rezultatul unui proces creator autentic, ea nu este totuși în exclusivitate rezultatul unui proces morbid, lucru demonstrabil cu ușurință: nu toți bolnavii psihici pictează sau scriu, boala nu este resortul creației morbide.

De altfel studiile psihologice empirice făcute de L. Hudson au demonstrat fără

dubii, că nu există o legătură demonstrabilă între coeficientul de inteligență sau școlaritatea individului și creativitatea sa, ci mai degrabă tensiunile afective intrate în joc sunt responsabile de aceasta.

Mulți au văzut aici o analogie cu nevrozele (A. Haynal) iar psihanaliza a subliniat legătura strânsă între activitatea de creație și activitatea fantasmatică iar plăcerea artistică a fost considerată de S. Freud "premiu de seducție".

A construi modele ale creativității pentru diferitele nivele psihopatologice (nevrotic, psihotic, deteriorativ, deficitar etc.) este o întreprindere care depășește cu mult scopurile noastre și pe care, de altfel, o considerăm o splendidă inutilitate. A descifra boala psihică prin creație mi se pare la fel de temerar ca descifrarea personalității după fizionomie.

Ambiguitatea conceptului de artă patologică, atât timp cât arta este considerată "o violență, un raptus, o metamorfoză a corpului" (X. Gauthier) sau "imaginea este un stupefiant, folosirea ei trebuie să fie dereglată și pasională" (A. Breton) implică o înfinită prudență în căutarea frontierei normal/patologic. Mai mult nu o dată în istoria culturii, întreaga artă a fost considerată bolnavă, efortul creativ, de schimbare, surprinzând și șocând sensibilitatea comună. Este foarte adevărat, nimeni nu a construit o "nosologie" a artei și creației, acesta fiind un argument convingător despre confuzia istorică pe care noul o poate produce.

În sfârșit, nu trebuie uitat studiul făcut de Elis, la începutul secolului, care a afirmat că "nu există nici o diferență între populațiile normale și cele eminente în ceea ce privește boala psihică". Quod erat demonstrandum.

Dr. Florin Tudose
medic primar psihiatru
Spitalul Universitar București

LUMEA ÎN OGLINDĂ

Strategii pentru a deveni mai creativi

Psihologii utilizează testele de creativitate pentru studiul caracteristicilor creative ale personalității. De asemenea, noi putem găsi explicațiile și natura creativității în biografiile genilor creatoare. Vă prezentăm câteva strategii care sunt foarte importante și vă pot permite să vă dezvoltați potențialul creativ:

☛ Când realitatea contrazice așteptările, să ne întrebăm de ce!

☛ Notați imaginile, reprezentările, chiar și visele dv. Foarte mulți inventatori declară că ei obțin cele mai bune idei în forme vizuale și mai apoi acestea sunt codificate și asociate limbajului.

☛ Păstrați-vă curiozitatea pentru problemă.

☛ Căutați cât mai multe informații legate de problematică și înregistrați-le.

☛ Când mintea este saturată de informații, nu vă mai gândiți la ele.

☛ Nu-i lăsați pe ceilalți să vă descurajeze.

TESTUL psihologic

- 1 -

Dacă până în secolul trecut demersurile realizate în vederea surprinderii particularităților "sufletești" au avut un caracter preponderent empiric, bazându-se îndeosebi pe experiența acumulată în decursul timpului și teaurizată în proverbe, scrieri religioase, filozofie etc., odată cu apariția psihologiei științifice cunoașterea omului a început să se deruleze sistematic, în vederea surprinderii unor legități și realizării unor intervenții practice, cu scop ameliorativ.

Conturarea unui asemenea program a ridicat o serie de dificultăți deoarece obiectul psihologiei posedă anumite particularități care-l deosebesc în mod fundamental de cel al altor științe, și anume, caracterul ideal, subiectiv al psihicului.

Având în vedere aceste aspecte, investigația nu se poate realiza direct, ci prin intermediul manifestărilor exterioare, comportamentale.

Plecând de la această realitate, oamenii de știință au elaborat un ansamblu de metode menite să conducă la obținerea unor informații relevante despre ființa umană.

Astfel, printre metodele frecvent utilizate de către psihologi se află și cea a testului psihologic, obiectivul acesteia fiind "măsurarea" capacităților psihice ale individului, în vederea stabilirii nivelului lor de dezvoltare.

Testul reprezintă o "probă care permite

descrierea comportamentului unui subiect într-o situație definită cu precizie prin referire la comportamentul unui grup definit de subiecți plasați în aceeași situație".

(Grand dictionnaire de la psychologie - Larousse)

Apariția testelor psihologice se confundă, practic, cu apariția psihologiei științifice.

Pionierii acestei metode de investigație pot fi considerați Francis Galton (pune bazele, în 1884, unui laborator antropometric la Londra); James McLeen Cattell (consacră termenul de test mintal într-un articol publicat în 1890); H. Ebbinghaus (utilizează tehnica măsurării în școală); E. Kraepelin (introduce examenul obiectiv în practica psihiatrică).

Contribuția acestei pleiade de cercetători își găsește utilitatea și astăzi, în ciuda faptului că anumite supoziții au fost infirmate de cercetările ulterioare.

Unul dintre momentele cele mai semnificative din istoria testelor psihologice a fost marcat de A. Binet care în 1905 realizează împreună cu Th. Simon prima formă a "scării metrice a inteligenței", aceasta fiind curând preluată de practicienii din SUA, Germania, Anglia, Belgia.

O idee importantă pe care o lansează Binet referitor la modul cum trebuie stabilite diferențele individuale, respectiv cum trebuie cunoscute testele, este aceea conform căreia testele trebuie să se orienteze în a evidenția diferențele între facultățile care apar la nivelul proceselor psihice superioare. Aceiași autori puntează faptul că testul nu realizează măsurarea propriuzisă a diferitelor componente psihice, ci "permite stabilirea unui clasament, a unei ierarhii între inteligențe diferite, iar din punct de vedere al necesităților practice, acest clasament echivalează cu o măsurare".

Dacă la început testele își propuneau să surprindă procese elementare (timp de reacție, percepere a intervalelor de timp etc.) ulterior acestea au cuprins sfera inteligenței și a personalității în ansamblu.

Astăzi există o varietate de teste care conform dicționarului de psihologie Larousse pot fi împărțite în două mari categorii.

Prima categorie își propune să evidențieze caracteristicile individuale implicite în culegerea și tratarea informației venite din mediu (teste de inteligență, aptitudini, cunoștințe etc.) iar a doua se referă la evidențierea caracteristicilor implicate în orientarea și controlul conduitei (teste de personalitate, temperament, interse etc.).

În momentul actual sfera de aplicabilitate a testelor psihologice este deosebit de largă cuprinzând domeniul instrucției și educației, orientarea școlară și profesională, domeniul clinic, etc.

Un ajutor deosebit îl reprezintă testul psihologic în spațiul psihoterapiei, atât la debutul acesteia, cât și în diferite alte momente, stabilind astfel rezultatele obținute și orientând demersurile ulterioare.

Pentru a obține însă rezultate de valoare un test trebuie să îndeplinească câteva condiții fundamentale: validitatea (să măsoare exact ceea ce își propune); fidelitatea (să permită performanțe asemănătoare la o nouă aplicare); standardizare (să creeze aceleași condiții pentru toți subiecții testați) și etalonare (stabilirea unei cantități de măsură pentru rezultatele obținute).

De asemenea, în vederea obținerii unui coeficient cât mai înalt de autenticitate este necesară respectarea altor câteva recomandări.

Astfel, pentru realizarea unei investigații completitudinare, se utilizează nu doar un singur test ci baterii de teste. De asemenea, rezultatele obținute prin metoda

testelor trebuie corelate cu rezultatele obținute prin intermediul altor metode și nu în ultimul rând este necesară construirea unor teste aflate în concordanță cu specificul cultural al populației investigate.

Ținând seama de acest complex metodologic, psihologia își poate asuma condiția unei științe autentice.

Daniel FUSĂREA

(Continuare din pag. 15)

Interpretarea rezultatelor

Dacă ați obținut un punctaj:

Între 14 și 9 puncte: Sunteți prea puțin ancorat în realitatea care vă înconjoară, făcându-vă iluzii din orice, trăind cu senzația că totul trebuie să fie așa cum doriți dv. Deseori acționați fără a vă verifica capacitățile reale, sperând că totul se va rezolva într-o bună zi. Sunteți de asemenea superstițios și "neînțeleș" de către ceilalți.

Între 8 și 4 puncte: Nu sunteți un realist în adevăratul sens al cuvântului dar știți să vă echilibrați și să reacționați corect la ceea ce vi se pare a fi deformat de propriile dv. simțuri. De câte ori vă proiectați într-o lume iluzorie, veți găsi calea care să vă readucă la perceperea normală a realității.

Între 3 și 0 puncte: Sunteți prea rigid și riguros, astfel că nu admiteți ideea că simțurile și trăirile dv. nu pot fi stăpânite. Perfect integrat în real și într-un control permanent, căutați să deveniți asemenea unui robot. Orice acțiune sau trăire este argumentată, explicată, verificată, găsind pentru orice un anumit scop. Trăiți într-o lume în care prea puțin trebuie să se schimbe ceva, în care speranța aproape că lipsește. Pentru dv. iluzia n-ar exista și totul poate fi explicat științific. Sunteți un 'suprerealist'!

C.A. CORTEZ

COPIII STRĂZII

*"Rebuturi" sau
"comori"
nedescoperite?*

La sfârșitul anului 1994, Centrul de Cercetări pentru societatea civilă (Rom Tim Consult) a încheiat un contract de cercetare cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei în vederea realizării unui experiment: calificarea/insertia socială și profesională a zece copii ai străzii.

S-a ales ca loc de desfășurare al experimentului Cartierul Dămăroaia iar colaboratorii cercetărilor din RTC vor fi cadre de specialitate din Casa de resocializare Pinocchio și Primăria Municipiului București.

De la început, proiectul a generat reacții contradictorii, mergând de la acceptarea lui ca pe un demers foarte rațional (Ministerul Cercetării și Tehnologiei, Casa de resocializare Pinocchio), la rejectarea sa din motive de neseriozitate a proiectului (ziarul Adevărul) sau din motive de concurență neloială.

● fenomenul copiilor străzii este un sindrom al sărăciei sau o "normalitate"?

● copiii străzii sunt "rebuturi" sau "comori" nedescoperite?

● copiii străzii sunt subiecți ai "ecarisajului" (cum s-a exprimat într-un interviu acordat ziarului Vremea, Dinu Grigorescu, secretarul Consiliului Local al Municipiului București) ai nepăsării cetățenilor sau ai unor meserii de tranziție?

Din studiile realizate de psihologul Bogdan Lucaci, component al echipei de

cercetare RTC, rezultă că grupul copiilor străzii are particularități pe care o societate lucidă trebuie să le ia în considerație — cei peste 1500 de copii ai străzii din București sunt de trei tipuri:

● **fără casă** (36,50%): consumatori de aurolac, cu familii dificile cu care nu mai au nici o legătură;

● **circumstanțiali** (54,60%): alungați din familii sau instituții de asistență socială, cu șansa de a se reîntoarce;

● **lucrători în stradă** (8,4%): au contacte permanente cu familia;

70% din copiii străzii se află în această situație din cauza unor disfuncții familiale grave, traumatizante.

Actualmente, principala formă a băieților de-a-și asigura existența este cerșetoria (2/3% din băieți), iar a fetelor, prostituția (1/2% din fete).

Numai 1/3 din copii străzii mai au contacte sporadice cu familiile de origine;

Copiii sunt traumatizați psihic, se încarcă cu anxietate la orice sugestie făcută pentru a se insera social sau profesional; își reprimă orice amintiri despre familiile lor; din punct de vedere psihologic sunt orfani; prin disimulare și simulare își reprimă orice identitate proprie; viața stradală le-a indus un soi de hospitalism; nu se pot concentra mai mult de 15 minute asupra unei singure activități; frecvent se automutilează, coboară garda atoprotecției, intră cu abilitate în structura psihică

a interlocutorului, pe care o intuiesc cel mai adesea foarte bine. Până acum, soluțiile avansate pentru a-i ajuta pe copiii străzii au fost cele de protecție și asistență (hrană, igienă, îmbrăcăminte, locuință). Din punctul nostru de vedere, aceste soluții nu și-au propus să-i scoată pe copii din starea lor dificilă ca să le "îndulcească" viața.

Experimentul nostru își propune ca demers oferirea oportunității de a ieși din starea de copil al străzii.

Calificarea acestor copii se va face în condiții dificile, întrucât subiecții au cel puțin un handicap social acut. De aceea am apelat la Metoda Analizei Tranzacționale, metodă ce-și propune o renegociere periodică a contractelor de muncă, ținând cont de particularitățile subiectului care se califică.

Fiecare copil al străzii va fi sprijinit în încercarea sa de a se insera profesional de o "triadă" de maturi care vor acționa implicit cu roluri:

- de părinte (emițător de norme și valori tradiționale)
- de adult - un asistent de cercetare (persoană care acționează rațional și inteligent în funcție de datele situației);
- de copil - un asistent din Casa Pinocchio (persoană ce-i va satisface nevoile afective de dragoste, prietenie, stimă etc.).

De fapt, toate aceste roluri sunt incumbrate natural în "Ego-ul" fiecărui om, și ținute într-un echilibru, dar, pentru copiii străzii, care nu au momentan o identitate, ele trebuie mai întâi "jucate" în exterior, pentru ca ulterior să fie internalizate.

Pe tot parcursul experimentului se va încerca calificarea copiilor străzii în "funcții intermediare", și nu în funcțiile tradiționale trecute în nomenclatorul de funcțiuni al Ministerului Muncii.

Copiii vor fi recompensați cu sume de bani și vor fi găzduiți de Casa de Reso-

cializare Pinocchio.

Un alt element inedit al acestui experiment va fi realizarea unei "Misiuni locale" în Cartierul Dămăroaia. Reprezentanții ai patronilor, sindicatelor, bisericii, rezidenților din cartier, ai primăriei, ai Casei Pinocchio și RTC vor discuta periodic modalitățile posibile de inserare a copiilor străzii în viața lor de cartier.

Efortul de integrare al copiilor va fi considerat "eroic" iar populația din zonă îi va sprijini pe tot parcursul experimentului.

Ion Dan TRESTIENI
- sociolog -

Sunteți un bun ORATOR?

Pentru a participa intens la viața societății, unde fiecare dintre noi este chemat să-și spună cuvântul, trebuie să știm să... vorbim. Pare curios, dar așa cum medicul știe să vindece bolnavi, zidarul să construiască case, șoferul să conducă o mașină etc., la fel cine vrea să folosească „puterea cuvântului” trebuie să știe să o facă. „Este și aceasta o știință, care nu pică din cer” - afirma cu vădită dreptate lingvistul și literatul sovietic Lev Iakubinski.

Există câteva calități după care poate fi recunoscut talentul de orator, de vorbitor. Cele mai importante sunt cuprinse în testul de față. Prin DA și NU răspundeți deschis, sincer, la fiecare întrebare:

1. Cucerii întotdeauna orice „redută” prin sârguință și răbdare și fără să vă lăsați învins?
2. Ascultați ceea ce vă spun alții în cadrul discuțiilor pe care le poartă cu dv.?
3. Ce credeți, posedați o doză de voință mai mare decât media oamenilor?
4. Țineți neapărat să aveți dreptate și atunci când adevărul nu este de partea dv.?
5. Faceți din modestie o calitate de fiecare zi?
6. Sunteți stăpân pe sentimentele și manifestările dv.?
7. Aveți imaginație și prezență de spirit?
8. Ați observat că vă influențați semenii prin personalitatea proprie?

Dacă ați răspuns afirmativ la majoritatea întrebărilor (7-8), știți într-adevăr să vorbiți, stăpâniți conținutul și forma ideilor, transmiteți cunoștințele celorlalți pe calea cea mai eficientă. Răspunsuri negative la mai puțin de jumătate din întrebări (3-4) arată că lucrurile nu stau tocmai bine și vi se cere neapărat să expuneți ideile clar, într-o succesiune logică având grijă să construiți fraze coerente și inteligibile. De fapt, iată ce se ascundea în spatele

fiecărei întrebări componente a testului:

1. Este bine ca nici insuccesele de începători și nici succesele inițiale să nu vă facă să renunțați la activitatea propusă. „Perséverența este mama înțelepciunii!”

2. Numai ascultând veți afla ce gândesc și ce vor ceilalți. Ascultând veți învăța de la alți vorbitori ce anume are efect și ce este inutil.

3. De voință aveți nevoie pentru a vă înscrie la cuvânt, a vă face ascultat, a nu vă da bătut dacă, eventual, întâlniți o opoziție energică, dar mai cu seamă pentru a comunica auditoriului elanul dv.

4. Lăsați-vă învățat și convins numai de adevăr și nu uitați: expunerea dv. și replica adversarului sunt forme dialectice de găsire a adevărului.

5. Nu omiteți însă de a vă prezenta cu naturalețe și fără sfială în fața altora. Dați dovadă de siguranță de sine fără a fi încrezut.

6. În felul acesta veți câștiga de fiecare dată libertatea interioară care vă va permite să vă puneți în valoare, să asigurați discursului un efect de durată.

7. Vorbitorul este obligat să se adapteze la situația pe care o găsește în sală. Aceasta îi cere să-și schimbe mai mult sau mai puțin expunerea, să pună accentul pe alte idei sau să folosească alt stil. În discuții și interpretări, de asemenea, este necesar să faceți uz de aceste calități.

8. Activitatea desfășurată în societate, probitatea sunt factori ce caracterizează personalitatea umană. Vorbitorul este un factor purtător de personalitate.

În concluzie, vorbitul poate fi învățat. Nimeni nu se naște orator. Rezultatul obținut depinde în primul rând de silința și perseverența dv., ca și de folosirea fiecărei ocazii care se ivește pentru a vă perfecționa.

D.EMILIAN

Fenomen prezent la toate nivelurile de organizare a materiei vii, bioritmurile sunt variații ritmice ale proceselor fiziologice, psihice, psiho-intelectuale, psihofizice, funcție de periodicitatea temporală (oră, zi, sezon, an). Interesant pentru psihologi este relația tipologie/bioritm în legătura cu activitatea de creație.

Introvertiții sunt "oamenii de dimineață", având două depresii, căderi ale performanței între orele 2 și 6 și după amiază între orele 14-18. După psihologul Carl Jung, introvertiții sunt persoanele interiorizate, "aplecate asupra propriei lor persoane", meditative, rezervate, la care tendințele "Eu-lui" sunt dominante, au un sens mai profund al lucrurilor, o extensie pe verticală și o distincție mai pronunțată a elementelor de semnificație.

Ei preferă gândirea model "cutie opacă", sunt sintetici, integratori.

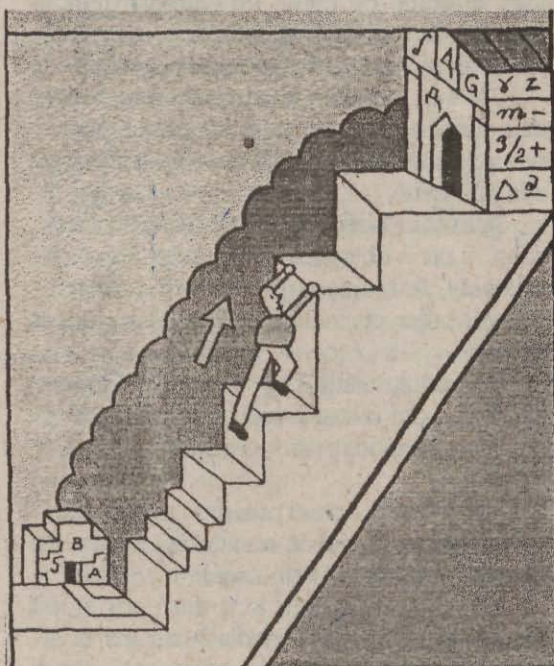
Extravertiții după Jung sunt persoane "deschise" lumii din afară, sunt flexibili, exteriorizați, la care predomină tendințele "obiective".

Sunt "oamenii de seară" cu o singură "prăbușire" a performanțelor, dimineața între orele 4 și 8.

Se încadrează în modelul de gândire "cutie transparentă"; iar limbajul lor este mai degrabă analitic și mai aproape de algebră.

Cristina ANISESCU

Bioritmurile activităților creatoare

Creativitatea între pledoarie și pragmatism

Astăzi se aud din ce în ce mai des vocile care afirmă că viitorul societății depinde în cea mai înaltă măsură de punerea în valoare a potențialului creativ al oamenilor.

Cursa tehnologică și informațională la care asistăm în momentul de față nu va putea fi susținută decât de acele națiuni care vor ști să-și administreze în mod eficient acest tezaur fabulos care este creativitatea.

Iată de ce, antrenarea psihologilor dar și a altor categorii profesionale în acest demers își face tot mai mult simțită prezența.

Dacă înainte de 1950 cercetările în domeniul creativității erau mai degrabă sporadice și încă marcate de mituri, în ultimele decenii asistăm la o adevărată explozie a preocupărilor pentru această dimenisune umană.

Cel mai elocvent exemplu în acest sens este numărul impresionant de lucrări, practic de ordinul zecilor de mii, care au apărut pe această temă.

Și în țara noastră cercetători remarcabili, aflați în plină activitate, precum M. Roco, M. Caluschi, A. Munteanu, I. Moraru au marcat o contribuție distinctă în legătură cu acest subiect.

Nu trebuie uitați A. Roșca și P. Popescu Neveanu, doi dintre primii oameni de știință de la noi implicați în investigarea tainelor creației.

În momentul actual putem afirma cu certitudine că problematica creativității reprezintă un capitol central al psihologiei.

Achizițiile rezultate în urma unor studii minuțioase sunt, fără îndoială, de mare valoare, dar poate cea mai importantă dintre

ele este aceea conform căreia creativitatea nu este înăscută, nu este un dar al unui Dumnezeu "selectiv" ci este un dar al Dumnezeului tuturor oamenilor; cu alte cuvinte ea există în fiecare dintre noi într-o măsură mai mică sau mai mare, cel puțin în stare de potențialitate.

Dacă ne putem exprima așa, parafrazând un autor celebru, creativitatea este un "monarh ascuns" în fiecare individ.

Vechile teorii elitiste care condamnă majoritatea oamenilor la un mod de viață plat, steril, sunt considerate astăzi depășite.

Din păcate, mulți oameni, acceptând o asemenea concepție s-au lăsat prinși în capcanele fatalismului, renunțând din start la o viață prodigioasă și plină de satisfacții.

Psihologii moderni au demolat aceste teorii, punând în locul lor un adevăr ce trebuie cunoscut de toată lumea: creativitatea poate fi stimulată și actualizată la toți oamenii.

Și totuși în condițiile în care creativitatea este o potențialitate general umană, o "dimensiune de sine stătătoare a personalității", așa cum afirmă psihologul român M. Zlate, de ce anumiți oameni se manifestă creativ iar alții nu?

Plecând de la o asemenea întrebare, cercetările au evidențiat existența unui complex de factori care concură la manifestarea potențialului creativ.

Pe marginea datelor acumulate au fost realizate în ultima vreme utile sistematizări ale acestor factori.

Astfel au fost stabili factori intelectuali, afectiv-motivaționali și de personalitate dar și factori socio-educaționali.

De o foarte mare însemnătate în structura personalității creatoare sunt factorii atitudinali. Printre aceștia încrederea în sine este unul dintre cei mai importanți, dacă nu chiar cel mai important. Curajul de a afirma, de a gândi independent reprezintă o condiție esențială a creativității.

Mulți dintre noi rămânem timizi în "bârlogul" securizat dar neproductiv al convenționalismului de teama cine știe cărei autorități suficiente și hipercritice.

În legătură cu acest ultim aspect, foarte plastic se exprima Osborn care cerea "să fie alungați cerberii critici de la porțile fanteziei".

Ce s-ar fi întâmplat, de pildă cu ideile și cu opera monumentală a lui Freud dacă acesta s-ar fi lăsat "cuminiț" de ofensiva puritanismului contrariat al timpului său?

Una din marile cuceriri ale secolului XX - ne referim bineînțeles la psihanaliză - ar fi murit, practic, înainte de a se fi născut.

A avea idei, deci, nu este suficient. La aceasta trebuie să se adauge încrederea în forțele proprii, curajul de a ne promova ideile, uneori chiar cu riscul de a greși.

Nu este mai puțin adevărat că mediul în care se formează individul are un rol deosebit în dezvoltarea acelor structuri de personalitate favorabile creativității.

Familia în care este dirijat procesul educațional poate avea consecințe favorabile sau inhibitive în privința creativității.

Încurajarea unei gândiri autonome, o anumită doză de permisivitate, asumarea graduală de către copil a unor responsabilități, un climat destins în care este încurajată comunicarea, creează condițiile apariției unui sentiment de securitate psihologică pe fondul căruia încep să apară manifestările creative.

Prin internalizarea treptată a acestor elemente educaționale copilul va putea dezvolta trebuințe de performanță, dorința de a cunoaște și de a prospecta orizonturi noi, toate acestea fiind puternic implicate în comportamentul creativ.

În ce privește stimularea explicită a creativității există în momentul de față o serie de metode cu o largă circulație dintre care Brainstorming-ul și Sinectica pot fi considerate deja clasice.

Fără a ne propune o prezentare extensivă a metodelor amintite - ele putând fi studiate minuțios în diverse lucrări de specialitate - vom aminti totuși, câteva elemente esențiale ale acestora. Astfel Brainstorming-ul reprezintă o metodă de stimulare a creativității în grup, care pleacă de la două principii fundamentale:

a) amânarea judecății producțiilor ideatice;

b) numărul cât mai mare de idei reprezentă premiza calității soluțiilor.

În decursul ședinței, care are drept scop găsirea celor mai bune soluții în legătură cu o anumită problemă, membrii grupului încep să lanseze variante de rezolvare - de la cele mai banale, până la cele mai bizare - în condiții de totală libertate a gândirii și imaginației. Prin stimulare reciprocă, ideile circulă de la un membru al grupului la altul, ajungându-se în final la un volum de ordinul zecilor sau chiar sutelor de soluții.

Se mizează foarte mult pe contribuția resurselor abisale (inconștiente și pre-conștiente) care pot fi mult mai bine puse în valoare în condițiile unei totale libertăți de exprimare (abolizarea cenzurii).

Abia în final, soluțiile inventariate sunt supuse unui proces de selecție, de către un grup de specialiști în vederea degajării variantei (variantelor) celei mai adecvate în raport cu șansele de aplicare.

Cu puțină imaginație, metoda poate fi practică și individual.

Sinectica, marea "concurrentă" a Brainstorming-ului are la bază următoarele reguli:

a) transformarea necunoscutului în familiar;

b) transformarea familiarului în necunoscut.

Aceste principii sunt puse în aplicare prin intermediul câtorva strategii:

- analogia și explorarea (se urmărește găsirea unor soluții prin transferul de însușiri de la un lucru la altul);
- inversiunea (de exemplu o problemă este abordată începând cu sfârșitul);
- empatia (subiectul se identifică cu obiectul, în ce privește din lăuntruul său).

Ambele metode își propun să valorifice "stările psihologice și aspectele emoționale, caracteristice procesului de creație" (P. Popescu Neveanu, Dicționarul de psihologie).

De multe ori, însă, aceste metode vin în întâmpinarea "mai ales a celor care și-au "deștelenit" într-o anumită măsură potențialul creativ și care au internalizat deja acele elemente motivaționale, acei factori de personalitate, indispensabili manifestării creativității.

Iată de ce, în ultima vreme se vorbește despre elaborarea unor strategii mai complexe care își propun să modeleze ansamblul factorilor creativității.

În acest sens, diferitele metode psihoterapeutice (de la psihanaliză până la sugestivologie) au un rol complementar (în anumite situații putând căpăta accente decisive) în procesul de actualizare al potențialului creativ.

Din perspectiva "tradițională" psihoterapia are drept scop redarea echilibrului psihic al indivizilor și reinsertia lor adecvată în mediul social și familial.

Dar obiectivul acesta poate fi depășit, vizându-se creșterea performanțelor umane în general și a creativității în special.

Prin restructurările cognitive și comportamentale pe care le operează, prin dinamizarea proceselor abisale, psihoterapia poate constitui un aliat extrem de eficient în demersul, mai amplu, de valorizare al ființei umane.

Anca Munteanu (Incursiune în creatologie) consemnează trei direcții în care psihoterapia poate acționa:

- eliberează o creativitate potențială dar neexprimată încă, datorită unor cauze mai mult sau mai puțin obiective;

- relansează o creativitate manifestă cândva, dar care s-a împotmolit pe traseu;

- alimentează menținerea în formă optimă a unei creativități active, dar care poate traversa inevitabile momente de reflux.

Această perspectivă integratoare reprezentă, se pare, cea mai bună soluție pentru creșterea coeficientului de creativitate al oamenilor.

Nu este însă mai puțin adevărat că existența "pe hârtie" a soluției nu rezolvă problema.

Prin urmare este necesară demararea unor acțiuni la nivel social care să confere creativității, prestigiul unei instituții naționale.

După 1989 a apărut un anumit interes pentru copiii supradotați, respectiv pentru crearea unor condiții favorabile dezvoltării firești a acestui eșantion.

Demersul este, fără îndoială laudabil, dar insuficient. Se aud în ultima vreme glasuri care pun din nou accent pe rolul elitelor.

Această idee care proclamă că o societate se poate salva doar prin contribuția supradotaților este la fel de falsă ca aceea care afirmă supremația "clasei muncitoare" ca singura cale pentru propășirea oamenilor.

Fără un eșalon larg de indivizi cu o mentalitate creativă care să fie antrenați în promovarea și îmbunătățirea marilor idei, acestea au toate șansele să rămână în fază de proiect.

Iată de ce este necesar un demers concertat în vederea stimulării creativității la nivelul ansamblului societății și nu doar la "vârf".

În condițiile în care nivelul mediu de instrucție al poporului nostru se află la cote destul de înalte, creativitatea trebuie să devină un bun al tuturor.

Daniel FUSĂREA
psiholog

Creatori ai unei Lumi în doi !

Pentru unii dintre noi este o realitate: în dragoste e ca în fotbal, se pricepe toată lumea!

Putem fi de acord că toată lumea se poate îndrăgosti; nu știm însă câte cupluri pot să întrețină dragostea perpetuu, pentru că există o diferență între începutul relației și menținerea ei. "Nebunia" începutului dispare cu timpul și, de obicei, se instalează monotonia. Este perioada dificultăților, de multe ori remarcată de distrugerea cuplului. Partenerii se plâng că lipsește "ceva". Lipsește "noul", lipsesc mijloacele de luptă împotriva plictisului, lipsește "creativitatea în cuplu".

Vă invităm să vă testați această aptitudine.

➔ Citiți cu atenție următoarele situații și alegeți dintre variantele de răspuns pe cea care o considerați cea mai personală, cea mai apropiată de dv.

1. În fața unei decizii importante, care vă privește pe amândoi, vă gândiți că:

- a) Nu trebuie să-mi bat capul, o să se rezolve de la sine.
- b) Am încredere în partenerul meu.
- c) Iau decizia rapid, fiind sigur că e o decizie bună.
- d) Trebuie să ne sfătuim reciproc.

2. Când partenerul îmi reproșează ceva:

- a) Nu-mi bat capul, o să-i treacă.
- b) Îl ascult și promit că nu-l mai supăr.
- c) Nici nu-l las să termine, căci eu gândesc mai bine.
- d) Încercăm să lămurim împreună situația.

- **psihotest** -

3. Când partenerul meu își dorește ceva:

- a) Se descurcă sau nu, treaba lui.
- b) Am încredere, știe să obțină.
- c) Dorințele sale sunt ceea ce-i ofer eu.
- d) Îl simt și încerc să-l ajut să obțină.

4. În momentele când suntem împreună:

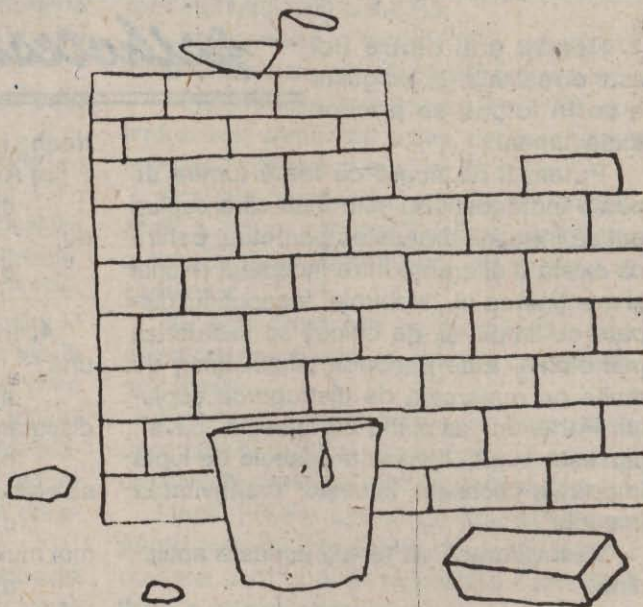
- a) Ne spunem "Bună ziua" și dacă discutăm sau nu, ne este indiferent.
- b) Îl ascult cu mare atenție, căci știe să vorbească mai bine ca mine.
- c) Îi povestesc de toate, căci am mai multe de spus.
- d) Ne povestim atât întâmplările cât și impresiile afective.

5. Partenerul meu a rezolvat o problemă, o situație:

- a) Era de datoria lui, bine că m-a scăpat de o grijă.
- b) Am știut tot timpul c-o să reușească.
- c) Bine c-am fost prin preajmă să-l ajut.
- d) Îl felicit și ne bucurăm împreună.

6. Când avem o situație dificilă, care cere timp pentru a fi rezolvată:

- a) Nu mă preocupă ce nu se poate rezolva rapid.
- b) Partenerul meu se descurcă bine cu așteptatul.
- c) Prefer să mă preocup doar eu, partenerul meu nu e capabil.
- d) Ne susținem reciproc să avem răbdare pentru rezolvarea situației.

7. Vă reamenajați locuința. Vă gândiți că:

- a) Putea rămâne și-așa.
- b) Fac exact cum dorește partenerul.
- c) Eu sunt cel care hotărâsc cum.
- d) Ne sfătuim și lucrăm împreună.

8. V-ați terminat de aranjat locuința. Vă gândiți că:

- a) Arată ca desprinsă din reviste.
- b) Arată așa cum îi place partenerului.
- c) Arată așa cum îmi place mie.
- d) Are un aranjament special, ceva cum numai noi puteam realiza.

9. Partenerul dv face o confuzie, este dezorientat:

- a) Nu mă afectează prea mult starea lui.
- b) Nu am curajul să-l corectez.

c) Îl cert, pentru că știu că am dreptate.

d) Îl consolez și îl ajut să depășească momentul.

Alegeți variantele de răspuns (a,b,c,d,); însumați punctele obținute pentru fiecare literă și observați care din ele predomină.

Citiți interpretarea în funcție de litera predominantă.

Predominant "a"

Aveți o viață de cuplu marcată de indiferență. Sunteți ca doi străini: nu vă cunoașteți dar nici nu vă interesează să vă cunoașteți. Deși nu aveți obligatoriu o viață monotonă în doi, totuși fiecare este cu lumea sa în care celălalt nu are acces. De aici apar și multe conflicte. Este cazul să vă puneți câteva întrebări: - Ați făcut totul ca lucrurile să meargă bine? - Sunteți

deschis față de partener? - Vă interesează persoana lui? - Vă iubiți partenerul?

Poate că ar fi bine să încercați să comunicați și să colaborați mai mult. Nu abandonați la prima respingere, doar schimbați-vă modul de abordare al problemelor.

Predominant "b"

Sunteți cam timorat de partener. Contribuția dv la viața de cuplu se limitează doar la "obligațiile" tradiționale. Fiți mai curajoși, aduceți mereu câte ceva nou, aveți mai multă încredere în forțele proprii. E bine să încercați o schimbare, altfel îl veți plictisi și îndepărta pe partener. Ba chiar e bine să vă "luptați" puțin pentru dreptul dv la cuvânt.

Pe de altă parte, gândiți-vă "cum i-ar place celuilalt să fiu" și depuneți tot efortul să fiți așa.

În felul acesta, poate veți evita acuitizarea efectelor și ruperea cuplului.

Predominant "c"

Aveți grijă, aveți tendințe de dominare.

Vă cam sufocați partenerul. Acesta e și el o ființă umană, cu o personalitate proprie. Ajutați-l să și-o manifeste, nu-l mai reprimați. Încercați să-l ascultați mai mult în ceea ce spune, ba chiar stimulați-l să-și spună părerile.

Nimeni nu e perfect, deci nu e necesar să aveți întotdeauna dreptate. Poate că și celălalt mai știe câte ceva.

Fiți mai tandru și sprijiniți-l pe celălalt să poată fi mai mult decât este. Veți fi și dv mulțumit valorizându-l pe celălalt mai mult.

Predominant "d"

Poate nu sunteți un cuplu perfect, dar în mod sigur sunteți un cuplu fericit. Aveți, într-adevăr, o "lume în doi". Dar nu vă lăsați cuprins de mulțumire de sine. Deși personal, mai aveți fiecare de corectat câte ceva, v-ați deprins totuși cu obișnuința "muncii în doi". Formați deja o echipă. Perseverati și veți reuși împreună!

B. NICOLAE

DRUMUL CEL MAI SCURT CĂTRE INFORMAȚIE

RADIO DELTA

București, Ploiești și Valea Prahovei

93,5 FM

O GAMĂ COMPLETĂ DE SERVICII PROMOTIIONALE

TEL. (01) 631 73 89 *** FAX (01) 311 34 32

CONSTANȚA · BRAȘOV · GALAȚI · BUZĂU · RM. VALCEA · ORADEA · FOCSANI

AUTOSUGESTIA CONȘTIENȚĂ în reușita acțiunii umane

"Cine pleacă în viață cu ideea că va reuși, în mod fatal reușește, fiindcă face ceea ce trebuie ca să reușească".

Emile Coué

Iată câteva din pildele lui Emile Coué, cel care a obținut rezultate spectaculoase cu metoda sa de autosugestie conștientă:

- "Ceea ce se întâmplă în domeniul fizic, se întâmplă și în cel moral; gândurile nesănătoase sunt ca o prăpastie; ele determină căderea celui ce nu știe să se sustragă lor."

- "Orice gândire, bună sau rea, se concretizează, se materializează, devine, într-un cuvânt, o realitate - dacă e din domeniul posibilităților."

- "Acel care se îndoiește mereu nu ajunge niciodată la nimic. Poate să înoate într-un ocean de ocazii, nu le va vedea și nu va fi în stare să apuce pe nici una. Deci nu învinuiți soarta, învinuiți-vă pe voi."

- "Crezându-te stăpân pe gândul tău, sfârșești chiar prin a fi."

- "Lauda este un îndemn, dar nu când este nesocotită".

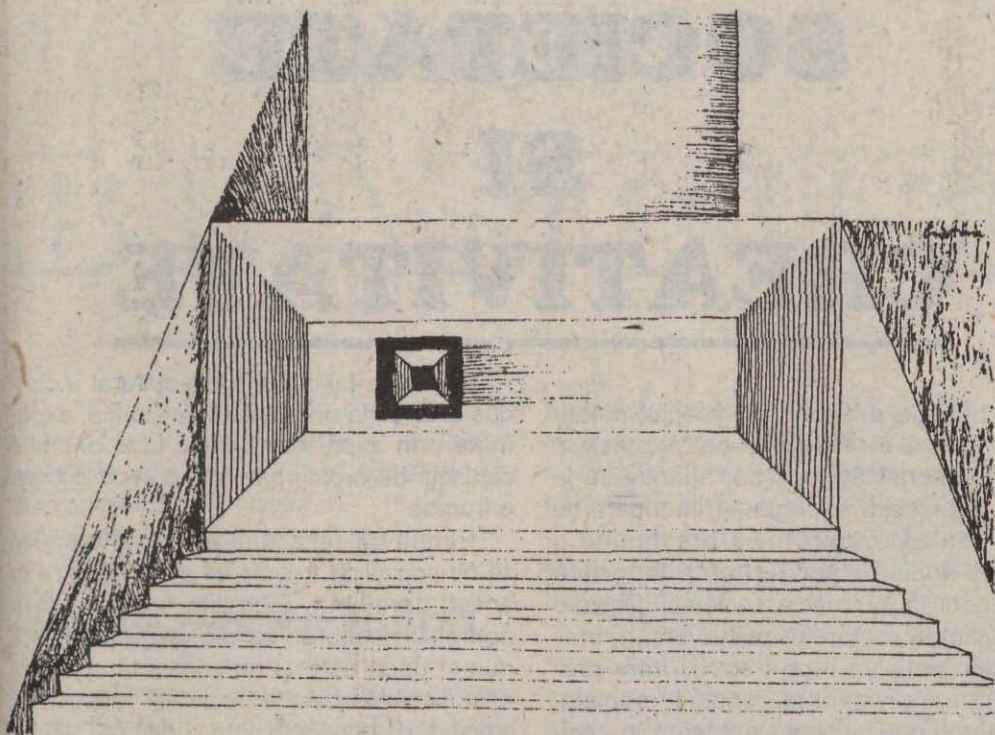
Reproșul este și el un îndemn, dar care, prea mult repetat, paralizează. Întrebuițați fraze care să nu jignească, nu faceți reproșuri, doar constatați."

Sugestia este - după Coué - o idee care se transformă în act sau, altfel spus, este realizarea subconștientă a unei idei.

Sugestia reprezintă o modalitate de activare a disponibilităților latente ale ființei umane, actul prin care o "idee e-trezită" și "acceptată" de acesta, acceptarea declanșând mecanismul de realizare. Deci orice sugestie se reduce la autosugestie, atenționează Coué, punând semnul egal între sugestia conștientă și autosugestie.

Aceasta se produce pe baza următoarelor legi psihologice propuse de Emile Coué.

- ① Orice imagine care tinde să se realizeze integral, oricât de puțin sau măcar transformată (de confruntarea cu celelalte gânduri), tot se realizează.

② Ca o consecință a legii 1, imaginea care se realizează este cea care predomină în gândurile celui în cauză.

③. Convingerea determină sugestia numai prin faptul că neutralizează sugestiile contrare. Psihologii din "Școala Nouă de la Nancy" propunând pentru obținerea convingerii următorul demers:

a) concentrarea atenției asupra ideii prin: izolare, destinderea corpului, afirmarea cu ton monoton, dar ferm a ideii date, destinderea spiritului;

b) emoția care însoțește imaginea ajută menținerea acesteia, dacă emoția nu înseamnă teamă - sentiment ce sugerează nereușita;

c) obișnuința - realizată prin exercițiu repetat, dacă se poate la aceleași ore și în

același loc, pentru formarea reflexului;

d) imitarea;

e) repetarea individuală - ceea ce duce la predominarea ideii propuse, făcând-o încetul cu încetul, să se întipărească în minte pe cale mecanică, creând celelalte condiții necesare materializării ei.

④ Legea rezultatului opus efortării sau a efortului convertit. "Când voința și imaginația sunt în conflict, imaginația învinge întotdeauna, fără excepție, puterea ei fiind în proporție directă cu pătratul voinței; iar când sunt de acord, puterile lor nu se adună, ci se multiplică una prin alta".

Gabriela STANCIU
psiholog

SOCIETATE ȘI CREATIVITATE

In dicționarele de psihologie, creativitatea este definită ca "expresie a personalității umane, aflându-se la intersecția experienței interioare cu cea exterioară". Ea presupune o evoluție social-istorică și este raportată permanent la interesele societății. Dincolo de realitatea factorului psihic uman, creativitatea este un raport social între pre-existentul individual și condițiile sociale, culturale și educaționale existente în societate.

Evoluția umană nu este definită doar de parametrii biopsihici, ci și de cei socio-culturali. În absența acestora personalitatea umană suferă o deteriorare ireversibilă, fapt demonstrat de cazurile copiilor-lup. Osborn a demonstrat prin studiile sale, faptul că activitatea creativă este influențată de climatul și atitudinea manifestată de subiect față de grup, cât și față de sine. S-a evidențiat faptul că persoanele înalt creative se caracterizează prin încredere în forțele proprii, cât și printr-o atitudine de respect și încredere față de ceilalți. Relațiile ce se stabilesc la nivelul grupului favorizează flexibilitatea gândirii, ca premisă a creativității și se opun gândirii rigide; s-a constatat că subiecții autoritari inhibă activitatea creativă printr-o atitudine rigidă. Flexibilitatea gândirii poate fi stimulată prin utilizarea învățării creative, prin renunțarea la metodele de tip reproductiv.

Existența mediului socio-cultural a condus la apariția unor atitudini valorice, exprimate prin capacitatea de a face anumite distincții de ordin valoric: e corect/ e bine/ e frumos.

Pentru ca rezultatul activității creative să fie socializat trebuie să se încadreze în acești parametri. Expresia creativității în domeniile cultural, tehnic, științific există numai dacă este și recunoscută conform criteriilor valorice ale societății respective, adică dacă rezultatul este socializat.

Societatea influențează dezvoltarea personalității umane, dar această relație nu este unidirecțională, ci bidirecțională în sensul că activitatea creatoare, ca expresie a personalității umane modifică însăși evoluția societății.

Indiferent dacă "noul" este acceptat sau nu în societate, produsele creației reale, care și corespund cu cerințele colectivităților umane se impun ca un puternic ferment al schimbărilor social-culturale.

Evoluția societății în ansamblu este dependentă de creativitatea individuală și colectivă, și reciproc, între societate și creativitate se stabilește o relație circulară de feed-back.

Sânziana ZAHARIA
Studentă la Facultatea de Psihologie
TITU MAIORESCU

Dialoguri cu

BRÂNCUȘI

** Camil Ressu: "Multe și stufoase probleme poi oamenilor, Constantine... Cum te-ai defini? Ce ești?"*

** Brâncuși: Sunt oul lui Columb..."*

Parte pentru inimă

Să iei urma lui Brâncuși! Să dezghioci miezul lemnului, al pietrelor, al bronzului, așa cum a făcut-o el. În joacă? Cu trudă? Cu pace? Cu neliniște?

Caută! Încearcă! la aminte și la vorbele lui!

"Le-ai văzut pe toate. Mai uită-te odată la ele. Mă vei vedea pe mine, Constantin Brâncuși. Îți vor vorbi chiar cu vocea mea. Îți vor spune gândurile și sentimentele mele."

* Mă mai uit o dată, de două ori, de trei ori și mă vrăjesc. Dar cum de ai pornit pe drumul acesta și de ce așa? Pentru că ai încetat să mai fii talentatul, cumintele făgăduitor - sculptor - angrenat - în - dez-voltările - excepționale - ale - făgașurilor - clasico - academice?

"Într-o bună zi, nu mi-a plăcut ce făceam... Eu niciodată nu mi-am propus: hai să fac eu o artă nouă, să uimesc lumea cu o trăznaie... ce mă supără la sculpturile altora? Frumos sculptate, frumos lustruite. Da, dar nu vii! Parcă ar fi

fost niște fantome! Eu doresc să redau mișcare și viață, avânt și bucurie creată."

* Cât de mult ai căutat răspunsul la întrebarea "de ce nu-ți mai place"?

"Ani de zile mi-au trebuit până să ajung să-mi răspund și să pășesc pe calea mea cea adevărată."

Revenirile, zborurile, pânzile, nonconformismul tău radical, în loc să te îndrepte spre o creație turbulentă, te-au îndreptat spre o creație senină, de simboluri pure și de elaborări liniștite. Niciodată n-ai oboșit?

"Întotdeauna, ceea ce m-a susținut a fost bucuria. În cele mai grele împrejurări ale vieții, am știut s-o găsesc în drumul meu. Mergeam cântând, știam că ceea ce trebuie să se întâmple se va întâmpla și nimic nu mă oprea."

* Cum ești tu, omul care creează?

"În sufletul meu nu a fost niciodată loc pentru invidie, nici pentru ură, ci numai pentru acea bucurie pe care o pot culege de oriunde și oricând."

"Am încercat să fac ce nu se poate!"

Poate că întrebările nu mai trebuiau puse. Poate că răspunsurile trebuie ascultate, venind înțelept înspre noi. Poate...

Parte pentru minte

"Dintre toți reprezentanții veacului nostru, Brâncuși se află în centrul absolut al

sculpturii." (I. Avramidis, 2, pag. 154)

Într-adevăr, e singur'acolo și nu știi cum să-i mai spui, când deja a fost numit "profet" al artei moderne, "demiurg - țăran", părinte al sculpturii acestui veac, martir al formei trecute din treaptă în treaptă până la desăvârșire.

Argumente:

☛ prefigurează noul om-artist, care face arta cu Bucurie, din Bucurie, pentru sine și pentru alții; "Nu cred în suferința creatoare. Nu se poate crea artistic decât în echilibru și pace sufletească."

☛ a reușit să redefinească arta: "Să dai senzațiile realității, astfel cum ni le procură natura, fără a reproduce sau a imita."

El crează o artă-simbol; sculptura sa este atât de densă, încât operele sale sunt demne de a fi prototipuri.

☛ sculptura lui este "idee", concentrare de sensuri, strădanie de a capta autenticul cel mai profund al realului.

☛ metoda de lucru este concentrică; temele plastice au un repertoriu redus, dar ceea ce este inepuizabil, revenind iar și iar, pentru a le plăsmui în forme repetate și radical distincte în același timp.

Exemple:

● tema zborului: 7 variante ale "Măiestriei" și 22 variante ale "Păsării în spațiu" (în 31 de ani)

● "Domnișoara Pogany": 19 variante (în 20 de ani);

● tema somnului: 10 variante (în 10 ani);

Creația lui nu reprezintă un simplu proces de continuitate, de reluare a soluțiilor anterioare; revenea asupra fiecărei sculpturi în parte și, desăvârșind-o, îi integra

modalități încercate în lucrări cu subiect diferit.

☛ idealul lui artistic era să se apropie de material cu acea impersonalitate cu care se apropie de stâncile munților, apa și vântul. Să nu se vadă intervenția omului în sculptura sa. Opera să fie "o crimă perfectă - fără pată și fără urmă de autor."

☛ este primul care a introdus în sculptură o compoziție serială, seria fiind pentru el perfecționarea perpetuă a unei idei.

☛ introduce o nouă tehnică în sculptură: "tăierea directă" și un nou principiu, cel al "naturalității" (fidelitatea și respectul față de material). El a dat libertate formei, simțind că fiecare material are propriul său limbaj.

Poate că argumentele mele nu au fost abil construite. Nu știu. L-am lăsat pe Brâncuși să vorbească mult, pentru că și în cuvinte a fost meșter: "Această sculptură (opera de o viață întreagă) va aparține tuturor timpurilor..."

Viorica GHINEA,
anul V Pedagogie
Universitatea București

ÎN CURÂND!

Societatea "Știință & Tehnică"
va publica volumul

GINECOLOGIE

semnat de un grup valoros
de specialiști.

Cartea se adresează studenților,
medicilor rezidenți și specialiștilor
la începutul carierei

LUMEA ÎN OGLINDĂ

Paradoxuri

□ Mari personalități ale științelor și istoriei s-au născut prematur sau cu o constituție fragilă: Ch. Darwin, J.J. Rosseau, V. Hugo, E. Renan, Alphonse de Lamartine, G. Cuvier, Napoleon Bonaparte, I. Newton, Voltaire.

□ Au fost firi bolnăvicioase pe tot parcursul vieții: I. Kant, Bismarck, J.W. Goethe, Humboldt, A. Einstein, B.P. Hașdeu, G. Enescu.

□ Moltke a comandat bătălii importante la 70 de ani în războiul franco-prusac, iar Hidenburg, la aceeași vârstă în primul război mondial.

Erorile savanților

□ Robert Boyle, fizician englez, descoperitorul cunoscutei legi a gazelor care-i poartă numele a crezut că în vid câmpul magnetic dispare, efectuând greșit o experiență;

□ A. Hertz, descoperitorul undelor electromagnetice a fost convins pe parcursul vieții sale că acestea nu-și vor găsi niciodată o utilitate practică, deși, ulterior au fost inventate pornind de la ele, radioul și televiziunea.

□ Galileo Galilei a considerat cometele drept corpuri atmosferice și nu corpuri cerești.

□ Ernest Rutherford, ilustru fizician englez, "părintele energiei nucleare" nu a fost convins de importanța practică a acesteia niciodată.

□ Albert Einstein, autorul teoriei reactivității a susținut la un moment dat că fisiunea atomului nu va putea fi obținută niciodată, deși, ulterior a confirmat-o.

Societatea "Știință & Tehnică" pune la dispoziția dv.

Colecția revistei "Univers Psycho",

numerele 1. Mijloace de comunicare; 2. Personalitate; 3. Omul de afaceri; 4. Moda; 5. Iluzia; 6. Secretul; 7. Visul; 8. Creativitatea, la prețul de 4 000 lei.

Comenzile dv. se pot primi pe adresa:

Societatea "Știință & Tehnică"

Piața Presei Libere nr. 1

Cod 79781

Sector 1

București

Tel: 617 58 33

Fax: 222 84 94

PREMIUL FIDELITĂȚII

Rugăm abonații revistei să ne trimită la redacție copia Xerox a chitanței de abonament pentru a putea stabili la fiecare apariție, prin tragere la sorți, câștigătorul acestui premiu.

- Exerciții pentru antrenarea creativității
- Boală psihică și creație - un paradox istoric
- Creativitatea între pledoarie și pragmatism
- Eternitatea creației
- „Plăcerea“ de-a risca
- Creativitate și valoare

SOCIETATEA
ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.

BIORITMURILE ACTIVITĂȚILOR CREATOARE

IPOSTAZELE CREATIVITĂȚII

